

Aizsardzības ministrija

AIZSARDZĪBAS MINISTRIJAS 2021. GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

SATURS

Aizsardzības ministrijas valsts sekretāra ievads.....	4
1. Aizsardzības ministrijas darbības vispārīgs raksturojums.....	6
1.1. Aizsardzības ministrijas juridiskais statuss	6
1.2. Politikas jomas, funkcijas un uzdevumi.....	6
1.3. Darbības virzieni, prioritātes, budžeta programmas.....	7
1.4. 2021. gada galvenie uzdevumi.....	8
1.5. Aizsardzības ministrijas padotībā esošās iestādes	9
2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti.....	10
2.1. Aizsardzības ministrijas budžets un tā izlietojums.....	10
Aizsardzības ministrijas valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (<i>eiro</i>)	10
Aizsardzības ministrijas pārskata gada budžeta programmas.....	11
Valsts budžeta ilgtermiņa saistību projekti	12
2.2. Aizsardzības ministrijas darbības rezultāti 2021. gadā	15
Aizsardzības politika	15
Latvijas aizsardzības spēju stiprināšana	15
Visaptverošas valsts aizsardzības ieviešana.....	16
NATO kolektīvās aizsardzības principa stiprināšana.....	18
Starptautiskā sadarbība Eiropas Savienības ietvaros	18
Baltijas valstu sadarbība	19
Divpusējā un daudzpusējā valstu sadarbība	20
Ģeotelpiskās informācijas politikas plānošana	23
Sadarbība ar domnīcām	23
Normatīvo aktu izstrāde valsts aizsardzības nozarē	24
Nodrošinājuma politika	26
Iepirkumi.....	26
Infrastruktūra	28
Industrija	28
Aizsardzības spēju attīstības projekti.....	30
Nacionālā kibernetikas politika	31
Novērtējums par stratēģijas ieviešanu	32
Iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmas.....	32
Iekšējais audits	32
Ģenerālinspekcija.....	33
2.3. Aizsardzības ministrijas padotības iestāžu, t.sk. Nacionālo bruņoto spēku, darbības galvenie virzieni un rezultāti	33
Jaunsardzes centrs.....	33
Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs.....	34
Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs	35
Latvijas Kara muzejs	37
Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra	38

Militārās izlūkošanas un drošības dienests	40
Nacionālie bruņotie spēki	40
Galvenās NBS nacionālās un starptautiskās mācības	42
Dalība starptautiskajās operācijās un spēku struktūrās	42
Bruņojuma kontroles aktualitātes	43
Atbalsts civilajai sabiedrībai	44
Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola	45
3. Aizsardzības ministrijas personāls	46
4. Komunikācija ar sabiedrību	47
4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi.....	47
4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru	50
5. Aizsardzības ministrijas plāns 2022. gadam.....	51
5.1. 2021. gadā uzsāktie pasākumi, kuri tiks turpināti	51
5.2. 2022. gada galvenie uzdevumi un pasākumi.....	51
5.3. 2022. gadā plānotie sadarbības projekti un pētījumi.....	52
5.4. Aizsardzības ministrijas 2022. gada budžets.....	53
Biežāk izmantotie saīsinājumi	54

Aizsardzības ministrijas valsts sekretāra ievads

2021. gadā ģeopolitiskās situācijas attīstība un starptautiskās drošības notikumi lika aizsardzības nozarei turpināt neatlaidīgi stiprināt un pilnveidot mūsu valsts aizsardzības spējas. Covid-19 pandēmija, Baltkrievijas īstenotais hibrīdkarš NATO Austrumu flanga pierobežā, kā arī nemilitārie apdraudējumi, tostarp kibernetiskās drošības riski, dezinformācijas un propagandas aktivitātes, radīja drošības izaicinājumus. 2022. gadā Krievijas uzsāktais karš un militārā agresija Ukrainā ir izraisījusi globālus satricinājumus un būtiskas pārmaiņas visā pasaulē, drošības vides apdraudējumi ir daudzpusīgi un plašāki par militārajiem izaicinājumiem.

Neraugoties uz drošības izaicinājumiem, NATO turpina sekmīgi ar politiskiem un militāriem līdzekļiem sargāt Alianses dalībvalstu brīvību un drošību. Tiek turpināts Alianses pielāgošanās process, lai spētu efektīvi reaģēt uz plašo izaicinājumu spektru. Stiprinot NATO sabiedroto ilgtermiņa klātbūtni, Latvijā tiek turpināta uzņemšanās valsts atbalsta sniegšana NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupai. 2022. gadā Latvijā atrodas vairāk nekā 1700 karavīru no 10 sabiedrotajām valstīm, kas ir trešā daļa no NATO dalībvalstīm. NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupa sadarbībā ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem stiprina Latvijas aizsardzību un atturēšanas politiku.

Nacionālo bruņoto spēku attīstība notiek, ņemot vērā aktuālos drošības riskus un izaicinājumus, kā arī turpinot novirzīt finansējumu ne mazāk kā 2% no iekšzemes kopprodukta, atbilstošs finansējums ir kritiski svarīgs kaujas un kaujas atbalsta vienību izveidei. 2022. gadā valdība atbalstīja likumprojektu, kas paredz turpmāko trīs gadu laikā pakāpeniski palielināt finansējumu valsts aizsardzībai līdz 2,5% no attiecīgajam gadam prognozētā iekšzemes kopprodukta apjoma. Piešķirtais papildu finansējums paātrinās Nacionālo bruņoto spēku kritiski svarīgo spēju ieviešanu aptuveni piecus gadus ātrāk, nekā iepriekš tika plānots. Paātrinātā kārtībā tiks attīstītas, piemēram, vidējās darbības pretgaisa aizsardzības sistēmas, tālās darbības raķešu artilērijas sistēmas, krasta aizsardzības sistēmas, bezpilota sistēmas un vadāmie lādiņi, loģistikas un apgādes nodrošināšana, netiešās uguns atbalsts, sauszemes spēku mehanizācijas spējas un nacionālās kibernetiskās drošības spējas.

Ģeopolitiskās situācijas attīstība un Krievijas militārā agresija Ukrainā ir pastiprinājusi Latvijas sabiedrības interesi par to, kā būtu jārikojas krīzes gadījumā. Aizsardzības ministrija turpina skaidrojošo darbu valsts un pašvaldību institūcijām, skolām, nevalstiskajām organizācijām, plašākai sabiedrībai, lai iedzīvotāji zinātu savu lomu un rīcību jebkuras krīzes un militārā apdraudējuma gadījumā. 2022. gadā ministrijas sagatavotais buklets “Kā rīkoties krīzes gadījumā” tika papildināts ar ieteikumiem par to, kā cīnīties ar dezinformāciju un kā sniegt atbalstu valsts aizsardzībai, kā rīkoties artilērijas apšaudes vai aviācijas uzlidojuma laikā, kā arī ķīmiska vai kodolapdraudējuma gadījumā. Lai veicinātu sabiedrības informētību, buklets drukātā formātā pieejams publiskajās un augstskolu bibliotēkās, valsts un pašvaldību vienotajos klientu apkalpošanas centros, Latvijas Pasta nodaļās, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras klientu apkalpošanas centros un Nodarbinātības valsts aģentūras filiālēs visā Latvijā, savukārt digitālais buklets latviešu, krievu un angļu valodā ir skatāms militāro ziņu portāla www.sargs.lv sadaļā “72 stundas”.

Latvijas aizsardzība nav iespējama bez visas sabiedrības un valsts institūciju iesaistes. Latvijas valsts aizsardzībai ir jābūt visaptverošai un jābalstās uz visas sabiedrības un valsts institūciju gatavību pārvarēt krīzes, noturību pret ārējo ietekmi, kā arī spēju pretoties un atjaunoties pēc izaicinājumiem. Militāri apmācīti, sagatavoti un informēti Latvijas iedzīvotāji nozīmē to, ka ne tikai Nacionālie bruņotie spēki un Zemessardze, bet arī lielākā sabiedrības daļa krīzes situācijās neapjuks un būs gatava kopīgiem spēkiem aizsargāt savu valsti un tuviniekus. Tāpēc aicinu ikvienu pēc savām iespējām sniegt ieguldījumu valsts aizsardzībā, brīvprātīgi piesakoties rezervistu militārajai apmācībai vai dienestam Zemessardzē, tāpat aicinu arī kuplināt profesionālā dienesta rindas, izvēloties karjeru Nacionālajos bruņotajos spēkos.

Pateicos aizsardzības nozares darbiniekiem, karavīriem, zemessargiem par godprātīgi veikto darbu un ieguldījumu valsts aizsardzības nozares stiprināšanā un attīstībā!

Ar cieņu
valsts sekretārs

Jānis Garisons

1. Aizsardzības ministrijas darbības vispārīgs raksturojums

1.1. Aizsardzības ministrijas juridiskais statuss

AM ir vadošā valsts pārvaldes iestāde valsts aizsardzības nozarē. AM ir augstākā iestāde tās padotībā esošajām valsts pārvaldes iestādēm.

AM darbu vada aizsardzības ministrs, savukārt administratīvo vadību un ministrijas funkciju izpildi nodrošina valsts sekretārs. Saikni starp ministru un Saeimu nodrošina parlamentārais sekretārs.

AM administratīvo vadību 2021. gadā nodrošināja trīs valsts sekretāra vietnieki (politikas jautājumos, nodrošinājuma jautājumos un finanšu jautājumos), 11 departamentu direktori un četri patstāvīgo nodaļu vadītāji.

1.2. Politikas jomas, funkcijas un uzdevumi

AM izstrādā valsts aizsardzības politiku, organizē un koordinē valsts aizsardzības politikas īstenošanu, valsts politikas īstenošanu ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā, militārās izglītības un zinātnes jomā. AM plāno Nacionālo bruņoto spēku (NBS) vidēja termiņa un ilgtermiņa spēju attīstību, tai skaitā infrastruktūru, personālu, finanses un nodrošinājumu ar materiāltehniskajiem līdzekļiem. AM koordinē nacionālo kibernetikas drošības politiku un veicina nacionālās aizsardzības un drošības industrijas izaugsmi un attīstību. AM nodrošina uzņemošās valsts atbalstu, kā arī aktīvi iesaistās Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) un Eiropas Savienības (ES) aizsardzības politikas veidošanā. AM nodrošina sabiedrību ar nepieciešamo informāciju par valsts aizsardzību, veicina sabiedrības izpratni par Latvijas dalību NATO, kā arī veic citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.

Lai veiktu funkciju izpildi, AM:

- nodrošina NBS attīstību un atbilstību NATO militārajiem standartiem;
- sagatavo Militāro draudu analīzi, izstrādā Valsts aizsardzības koncepciju, NBS attīstības plānu, Valsts aizsardzības plānu un citus aizsardzības politikas plānošanas dokumentus;
- nodrošina valsts aizsardzībā iesaistītā personālsastāva pārvaldes un militārās izglītības politikas izstrādi un organizē militārās izglītības mācību procesu aizsardzības sistēmā;
- piedalās NATO, ES un citu starptautisko drošības un aizsardzības organizāciju politikas veidošanā;
- veicina sabiedroto valstu atbalstu Latvijas aizsardzības stiprināšanai un nodrošina sabiedroto spēku uzņemošās valsts atbalsta funkcijas;
- atbilstoši noteiktajām valsts aizsardzības politikas prioritātēm nodrošina divpusējo un daudzpusējo valstu sadarbību drošības un aizsardzības jomā;
- plāno NBS dalību operācijās un nodrošina Latvijas līdzdalību starptautiskajos drošības un aizsardzības pasākumos;
- vada NBS mobilizāciju valsts apdraudējuma gadījumā;
- izstrādā vienotu valsts aizsardzības tehniskā nodrošinājuma un apgādes sistēmu;
- normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nodrošina sociālās garantijas NBS personālsastāvam;
- normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izsniedz ārvalstu bruņotajiem spēkiem atļauju bruņojuma ieviešanai Latvijas Republikā vai izvešanai no tās, veic ievestā bruņojuma uzskaiti un kontroli, apstiprina ārvalstu bruņoto spēku vienību personāla sarakstu pirms vienības ierašanās Latvijas Republikā;
- koordinē kibernetikas drošības un kibernetikas aizsardzības politikas plānošanu un īstenošanu;
- koordinē visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanu;
- veic citus normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus.

1.3. Darbības virzieni, prioritātes, budžeta programmas

2021. gadā AM veidoja aizsardzības politiku saskaņā ar 2020. gada 24. septembrī apstiprināto Valsts aizsardzības koncepciju (turpmāk – VAK). Valsts aizsardzības mērķis ir novērst un pārvarēt iespējamo valsts apdraudējumu, garantēt valstiskumu, valsts varas un iekārtas rīcībspēju un nepārtrauktību, kā arī sekmēt visu Latvijas iedzīvotāju atbildīgu attieksmi pret valsti un tās drošību. Valsts aizsardzības stratēģija ir balstīta uz atturēšanu un četriem galvenajiem darbības virzieniem: NBS attīstību un nacionālo paš aizsardzības spēju stiprināšanu, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas kolektīvās aizsardzības stiprināšanu, starptautiskās sadarbības veicināšanu un visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanu.

Latvija ir kļuvusi par vienu no nedaudzajām NATO valstīm, kura ir sasniegusi aizsardzības izdevumu vadlīniju aizsardzības izdevumiem veltīt ne mazāk kā 2% no iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP). Par spīti ekonomikas lejupslīdei, kuru izraisīja Covid-19 pandēmija un valdības ieviestie pasākumi tās ierobežošanai, Latvijai 2021. gadā izdevās novirzīt aizsardzības nozarei sākotnēji plānoto līdzekļu apjomu, kas atbilstoši aktuālajai prognozei ir 2,25% no IKP. Aizsardzības budžeta plānošana Latvijai ne mazāk kā 2% apmērā no IKP ļauj nodrošināt ilgtspējīgu nacionālo aizsardzības spēju attīstības plānošanu, tostarp plānojot nepieciešamos līdzekļus spēju uzturēšanai un attīstībai, bruņoto spēku vienību kaujas gatavības celšanai. Tas sniedz iespēju sekmīgāk reaģēt uz aktuālo drošības situāciju reģionā un ieguldīt NATO spēju mērķu sasniegšanā.

2021. gadā aizsardzības budžeta izdevumi bija 719,57 miljoni eiro, no tiem 14,53 miljoni eiro izlietoti individuālo aizsardzības līdzekļu iegādei valsts cīņā ar Covid-19, kā arī lai segtu izdevumus saistībā ar ārkārtas situāciju uz Latvijas–Baltkrievijas valsts robežas, un 705,04 miljoni eiro, kas ieguldīti aizsardzības jomas attīstībā, tostarp NBS bruņojuma, individuālā un kolektīvā ekipējuma atjaunošanā,

personāla piesaistē un izglītošanā un aizsardzības infrastruktūras pilnveidošanā.

2021. gadā AM budžets bija sadalīts šādās budžeta programmās:

- Valsts drošības aizsardzība
- Kara muzejs
- Nacionālie bruņotie spēki
- Ģeodēzija un kartogrāfija
- Valsts aizsardzības politikas realizācija
- Militārpersonu pensiju fonds
- Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana
- Jaunsardzes centrs
- Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana
- Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana
- Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti
- Nozaru vadība un politikas plānošana
- Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums

Būtiskākās izdevumu pozīcijas 2021. gadā bija:

- NBS spēju attīstības projektiem – 243,70 miljoni eiro;
- NBS personālsastāva centralizētajam atalgojumam – 201,79 miljoni eiro;
- NBS regulāro spēku veidu uzdevumu izpildei, starptautisko operāciju un mācību nodrošināšanai – 72,84 miljoni eiro;
- NBS infrastruktūras attīstībai un atjaunošanai – 35,86 miljoni eiro;
- iemaksām starptautiskajās organizācijās, NATO – 9,85 miljoni eiro;
- Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūrai – 7,16 miljoni eiro;
- Jaunsardzes centram – 5,39 miljoni eiro.

1.4. 2021. gada galvenie uzdevumi

2021. gadā turpinājās visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešana. Tās mērķis ir veicināt visas sabiedrības atbildīgu attieksmi pret valsti un tās drošību, padziļinot valsts institūciju savstarpējo sadarbību, ieviešot efektīvus publiskās un privātās partnerības mehānismus un sabiedrības pašorganizēšanās instrumentus krīzes gadījumiem. Ieviešot visaptverošas valsts aizsardzības sistēmu, AM pievērš uzmanību valsts un sabiedrības svarīgu funkciju darbības nepārtrauktības jautājumiem, iesaistot valsts un pašvaldību institūcijas, kā arī dažādu nozaru komersantus. AM piešķir būtisku lomu ne vien valsts atbildīgo dienestu un iestāžu darbībai, bet arī sabiedrības informēšanai un aktīvai līdzdalībai krīžu pārvarēšanā.

AM pildīja Valsts aizsardzības koncepcijā nospraustos mērķus, palielinot profesionālā dienesta karavīru skaitlisko sastāvu. 2021. gadā profesionālajam dienestam pievienojās 475 jaunie karavīri. AM turpināja strādāt pie NBS karavīru sociālo garantiju pilnveidošanas, paredzot palielinājumu atlīdzības sistēmā un ieviešot īpašu atbalsta programmu mājokļa iegādei. NBS 2021. gadā ir turpinājuši sekmēt ārzemēs dzīvojošo latviešu atgriešanos Latvijā, uzņemot profesionālajā dienestā aptuveni 30 reemigrējušus Latvijas pilsoņus.

Tika veikta plānveida un visaptveroša NBS modernizācija. Turpinājās NBS Sauszemes spēku mehanizācijas projekts, papildus saņemot 46 CVR(T) transportlīdzekļus. Tika saņemtas arī pirmās četras jaunās “Patria” 6x6 bruņumašīnas, kas būtiski uzlabos Zemessardzes un Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes mobilitātes spējas. Tika turpināta NBS komandvadības spējas attīstība, kā arī operacionālās un taktiskās izlūkošanas spējas attīstība. Tika uzsākts Jūras spēku IMANTA klases pretmīnu kuģu modernizācijas projekts, kura mērķis ir uzlabot un ilgtermiņā uzturēt mīnu meklēšanas un neitralizēšanas spēju. Turpinājās darbs pie

helikopteru UH-60M ieviešanas. Lai nodrošinātu vienību spējas veikt materiāltehnisko līdzekļu pārvietošanu un apgādi, turpināts darbs pie Brigādes līmeņa nodrošinājuma spējas attīstības.

Lai mērķtiecīgi plānotu jaunās paaudzes iesaisti valsts aizsardzībā, veicinātu jauniešu patriotismu un pilsonisko apziņu un apmācītu jauniešus rīcībai krīzes situācijā, tika turpināta valsts aizsardzības mācības priekšmeta ieviešana Latvijas vidējās izglītības iestādēs. 2020./2021. mācību gadā valsts aizsardzības mācības priekšmets tika īstenots 69 vidējās izglītības iestādēs. Jaunsardzē iesaistījās un Jaunsargu interešu izglītības programmu 2021. gadā apguva 6418 jaunsargi. Pirmie 30 audzēkņi 2021. gada 1. septembrī uzsāka mācības jaunizveidotajā Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālajā vidusskolā, kuras mērķis ir jaunās Latvijas bruņoto spēku virsniecības paaudzes audzināšana un veidošana.

Veikti ieguldījumi, lai stiprinātu Latvijas kā NATO uzņemošās valsts kapacitāti, gaisa telpas aizsardzības spējas un sauszemes spēku spēju tālāku attīstību. Latvijā īstenoti NATO finansēti vai līdzfinansēti projekti, kas būtiski stiprinās NATO kopējās aizsardzības spējas.

Turpinājās dinamiska attīstība Eiropas Savienības (ES) Kopējās drošības un aizsardzības politikā, arvien aktuālāka bija ES aizsardzības spēju attīstība un stiprināšana. ES turpināja pastiprināti fokusēties uz aizsardzības jomu, Latvija aktīvi iesaistījās ES aizsardzības iniciatīvās, kā arī sniedza pienesumu transatlantiskās drošības veicināšanā, piemēram, piedaloties ES misijās, kā arī stiprinot nacionālās pašaizsardzības spējas. Ņemot vērā situāciju uz Latvijas un Baltkrievijas robežas, Latvija iesaistījās arī ES ārējās robežas drošības veicināšanā, sniedzot militāras drošības garantijas.

1.5. Aizsardzības ministrijas padotībā esošās iestādes

2021. gadā AM padotībā bija:

- Latvijas Kara muzejs;
- Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra;
- Jaunsardzes centrs;
- Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs;
- Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs;
- Militārās izlūkošanas un drošības dienests;
- Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola.

CERT.LV (Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija) darbojas AM pakļautībā IT drošības likuma ietvaros.

NBS komandieris ir tieši pakļauts aizsardzības ministram.

2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti

2.1. Aizsardzības ministrijas budžets un tā izlietojums

Aizsardzības ministrijai no valsts pamatbudžeta līdzekļi tiek piešķirti, pamatojoties uz likumu par valsts budžetu kārtējam gadam, un tie sastāv no:

- dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem;
- ieņēmumiem no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem;
- ārvalstu finanšu palīdzības;
- transfertiem.

Aizsardzības ministrijas valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (*eiro*)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	693 367 181	724 616 265	719 565 551
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	686 517 951	711 088 932	709 972 899
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	5 977 831	11 668 641	8 414 490
1.3.	Ārvalstu finanšu palīdzība	263 046	1 295 478	623 959
1.4.	Transferti	608 353	563 214	554 203
2.	Izdevumi (kopā)	693 367 181	724 616 265	719 565 551
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	507 088 792	561 814 857	556 929 550
2.1.1.	Subsīdijas un dotācijas un sociālie pabalsti	16 220 902	17 333 006	17 328 919
2.1.2.	Starptautiskā sadarbība	8 822 087	9 969 612	9 846 910
2.1.3.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	482 045 803	534 512 239	529 753 721
2.2.	Kapitālie izdevumi	186 278 389	162 801 408	162 636 001

Aizsardzības ministrijas pārskata gada budžeta programmas

Programmas kods	Programmas nosaukums	Plānotais budžets (euro)	Izdevumu izpilde (euro)
06.00.00.	Valsts drošības aizsardzība	17 739 885	17 714 885
12.00.00.	Kara muzejs	1 620 862	1 596 509
22.00.00.	Nacionālie bruņotie spēki	574 849 281	572 087 109
28.00.00.	Ģeodēzija un kartogrāfija	7 256 065	7 158 007
30.00.00.	Valsts aizsardzības politikas realizācija	12 925 217	12 721 070
31.00.00.	Militārpersonu pensiju fonds	16 269 120	16 269 120
33.00.00.	Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana	66 351 381	65 925 688
34.00.00.	Jaunsardzes centrs	6 044 417	5 438 586
69.00.00.	Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana	66 826	51 427
70.00.00.	Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	121 287	26 051
73.00.00.	Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti	1 893 378	1 308 085
97.00.00.	Nozaru vadība un politikas plānošana	4 752 942	4 744 131
99.00.00.	Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums	14 725 604	14 524 883
KOPĀ AM		724 616 265	719 565 551

Valsts budžeta ilgtermiņa saistību projekti

- NBS ilgtermiņa saistību projektiem 2021. gadā kopsummā izlietoti 304,68 miljoni eiro no AM kopējā budžeta.
- 2021. gadā AM nozarē ir īstenojusi 11 valsts budžeta ilgtermiņa saistību projektus:

Projekts	Pārskata gadā milj. eiro
NBS ilgtermiņa līgumi, t.sk.:	304,68
1. Kaujas inženieru spēja	10,16
2. Speciālo uzdevumu spēja	8,31
3. Vidējas kapacitātes kājnieku spēja	20,64
4. Pretgaisa aizsardzības un gaisa telpas novērošanas spēja	1,48
5. Vieglo kājnieku spēja	13,24
6. Netiešās uguns atbalsta un operacionālā un taktiskā līmeņa izlūkošanas spēja	23,18
7. Komandvadības spēja	13,83
8. Taktiskā gaisa transporta spēja	16,62
9. Uzņemošās valsts atbalsta spējas	0,83
10. Nodrošinājums	165,56
11. Infrastruktūra	30,83

Programma “Valsts drošības aizsardzība”

Saskaņā ar Valsts drošības iestāžu likuma 24. panta 5.punktu un 2004. gada 26. oktobra MK noteikumu Nr.887 “Valsts noslēpuma objektu saraksts” 2.5.1.apakšpunktu informācija par šīs programmas izdevumiem ir slepena.

Programma “Kara muzejs”

No programmas „Kara muzejs” tiek finansēta Latvijas Kara muzeja darbība un biedrība „Brāļu kapu komiteja”.

Programma “Nacionālie bruņotie spēki”

Programmā iekļauts finansējums Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem - ir apvienoti visu NBS regulāro spēku vienību un Zemessardzes uzturēšanas izdevumi, kā arī izdevumi starptautiskajām operācijām. No programmas tiek finansēti izdevumi arī Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centra, Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālās vidusskolas darbības nodrošināšanai, kā arī finansēti izdevumi

AM personālam, kas pilda amata pienākumus diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās un starptautiskajās organizācijās. Programmā tiek plānots finansējums ar aizsardzības nozari saistītu produktu attīstības atbalstam, kas vērsti uz aizsardzības un drošības industriju - aizsardzības inovāciju grantu projektiem.

Programma “Ģeodēzija un kartogrāfija”

Programmas finansējums piešķirts Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras funkciju veikšanai, nodrošinot valsts politikas īstenošanu ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā.

Programma “Valsts aizsardzības politikas realizācija”

Programmā iekļauts finansējums dalībai NATO, informācijas tehnoloģiju drošības veicināšanai Latvijā un iemaksām starptautiskajās organizācijās. No programmas tiek finansēti arī aizsardzības nozares sabiedriski publiskie pasākumi.

Programma “Militārpersonu pensiju fonds”

Programmas uzdevums ir nodrošināt pensiju izmaksu atvaļinātām militārpersonām, valsts obligātās apdrošināšanas izmaksas, kā arī pabalstu un piemaksu piešķiršanu atbilstoši spēkā esošajai likumdošanai.

Programma “Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana”

No programmas tiek finansēta Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centra darbība, kā arī aizsardzības nozares infrastruktūras remonts, būvniecība, valsts militārās aizsardzības objektu apsaimniekošana.

Programma “Jaunsardzes centrs”

No programmas tiek finansēta Jaunsardzes centra darbība, t.sk. Jaunsardzes kustība, valsts aizsardzības mācības ieviešana vidusskolās, sabiedrības informēšanas funkcija un atbalsta veicināšana Latvijas aizsardzības politikai, kā arī iekļauts finansējums nevalstiskajām organizācijām.

Programma “Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana”

Programmas finansējums paredzēts Latvijas-Igaunijas pārrobežu sadarbības programmas projekta Est-Lat 180 GeoRefAct “Igaunijas un Latvijas ģeodēzisko atskaitei sistēmu harmonizēšana pierobežas zonās” (turpmāk – Projekts) īstenošanai. Projekta mērķis ir izveidot augstas precizitātes ģeodēzisko raksturlielumu transformācijas modeļus Latvijas-Igaunijas pierobežā plūstošai un viennozīmīgai ģeotelpisko datu pārveidei starp valstīs lietotajām ģeodēziskajām atskaitei sistēmām.

Programma “Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana”

Programmā iekļauts finansējums Latvijas pārstāvju ceļa izdevumu kompensācijai, dodoties uz Eiropas

Savienības Padomes darba grupu sanāksmēm un Padomes sēdēm. No programmas tiek finansēts arī Eiropas Savienības programmas Erasmus+ (2014.-2020. gadam) projekts Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijai augstākās izglītības mobilitātei

Programma “Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti”

No programmas tiek finansēta NATO Drošības investīciju programma (NSIP). No programmas tiek finansēti izdevumi projektiem „Gaisa komandvadības un kontroles sistēmas programmnodrošinājuma elementa ieviešana (ASBE)” un “Infrastruktūras nodrošināšana sabiedroto uzņemšanai”, kā arī nodrošināta drošības investīciju programmas koordinēšana.

Programma “Nozaru vadības un politikas plānošana”

Programmā iekļauts AM centrālā aparāta darbības nodrošināšanai nepieciešamais finansējums.

Programma “Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums”

Programmā iekļauts finansējums, lai segtu institūciju prioritāro vajadzību sarakstā minēto epidemioloģiskās drošības resursu izdevumus, un, pamatojoties uz Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 68. pantu, AM militārpersonu izdienas pensijas saņēmējiem vienreizēja pabalsta izmaksai. Finansējums paredzēts arī epidemioloģisko prasību, loģistikas un darba organizācijas procesa nodrošināšanai izglītības iestādēs Covid-19 pandēmijas laikā. No programmas segti izdevumi atlīdzībai Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojumā Nr. 518 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu” minēto pasākumu īstenošanā iesaistītajiem zemessargiem. Programmā iekļauts arī finansējums, pamatojoties uz 2021. gada 24. augusta Ministru kabineta protokollēmuma Nr. 57, 1.§. 3.punktu (TA-14k).

2. nodaļa

Pārskata gadā AM centrālais aparāts atbilstoši ministrijas darbības virzieniem un struktūrai īstenoja šādas budžeta programmas:

- programma "Valsts aizsardzības politikas realizācija";
- programma "Militārpersonu pensiju fonds";
- programma "Nozaru vadība un politikas plānošana"

Budžeta programmas "Valsts aizsardzības politikas realizācija" finansējums un tā izlietojums (eiro)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	12 036 949	12 925 217	12 721 070
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	12 036 949	12 925 217	12 721 070
2.	Izdevumi (kopā)	12 036 949	12 925 217	12 721 070
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	11 718 501	12 801 933	12 599 267
2.1.1.	Subsīdijas un dotācijas un sociālie pabalsti	774 794	849 794	849 794
2.1.2.	Starptautiskā sadarbība	8 822 087	9 969 612	9 846 910
2.1.3.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	2 121 620	1 982 527	1 902 563
2.2.	Kapitālie izdevumi	318 448	123 284	121 803

Budžeta programmas "Militārpersonu pensiju fonds" finansējums un tā izlietojums (eiro)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	14 703 197	16 269 120	16 269 120
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	14 703 197	16 269 120	16 269 120
2.	Izdevumi (kopā)	14 703 197	16 269 120	16 269 120
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	14 703 197	16 269 120	16 269 120
2.1.1.	Subsīdijas un dotācijas un sociālie pabalsti	14 703 197	16 269 120	16 269 120

Budžeta programmas "Nozaru vadība un politikas plānošana" finansējums un tā izlietojums (eiro)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	4 955 780	4 752 942	4 744 131
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	4 954 368	4 752 373	4 744 131
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 412	569	
2.	Izdevumi (kopā)	4 955 780	4 752 942	4 744 131

2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	4 954 374	4 749 912	4 741 131
2.1.1.	Subsīdijas un dotācijas un sociālie pabalsti		30	30
2.1.2.	Pārējie uzturēšanas izdevumi		4 749 882	4 741 101
2.2.	Kapitālie izdevumi	1 406	3 000	3 000

2.2. Aizsardzības ministrijas darbības rezultāti 2021. gadā

Aizsardzības politika

Valsts aizsardzības stratēģija ir balstīta uz atturēšanu un četriem galvenajiem darbības virzieniem: NBS attīstību un nacionālo pašaizsardzības spēju stiprināšanu, NATO kolektīvās aizsardzības stiprināšanu, starptautiskās sadarbības veicināšanu, visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanu.

Ņemot vērā pastāvošo reģionālās un starptautiskās drošības izaicinājumu dažādību, veiksmīgai AM un NBS īstenotās atturēšanas politikas realizācijai svarīgi ir visi četri iepriekš minētie darbības virzieni. Starptautiskās kārtības pārmaiņu radītie izaicinājumi liek ne vien turpināt uzturēt sabiedroto valstu vienotību, bet arī stiprināt nacionālās aizsardzības spējas, demonstrējot solidaritāti un ticamu atturēšanas un aizsardzības politiku. Latvijas aizsardzība ir ne vien valsts pārvaldes institūciju pienākums, bet katra pilsoņu personīgā līdzatbildība.

Latvijas aizsardzības spēju stiprināšana

NBS attīstība notiek, ņemot vērā aktuālos drošības riskus un izaicinājumus, kā arī turpinot novirzīt finansējumu ne mazāk kā 2% no IKP. Atbilstošs finansējums ir kritiski svarīgs kaujas un kaujas atbalsta vienību izveidei. Tāpat svarīgi ir turpināt karavīru skaita palielināšanu gan profesionālajā dienestā, gan Zemessardzē un rezerves karavīru kategorijā, lai nodrošinātu NBS vienību pilnvērtīgu nokomplektēšanu un gatavību pildīt noteiktos uzdevumus.

Pērn tika saņemtas pirmās “Patria” 6x6 bruņumašīnas, kas būtiski uzlabos Zemessardzes un Mehanizētās kājnieku brigādes mobilitātes spējas. Bruņumašīnu

piegāde turpināsies līdz pat 2029. gadam. Tāpat, turpinot NBS Sauszemes spēku mehanizācijas projekta otro kārtu, 2021. gadā saņemti 46 CVR(T) transportlīdzekļi.

Militārais lidlauks “Lielvārde” sadarbībā ar VAS “Latvijas gaisa satiksme” un VSIA “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” tika sertificēts atbilstoši Instrumentālo lidojumu noteikumiem, kas ļauj gaisa kuģiem veikt lidojumus pasliktinātos meteoroloģiskajos apstākļos. NBS Pretgaisa aizsardzības jomā tika pārskatīta nākotnes attīstības koncepcija. Tika uzsākta pretgaisa aizsardzības speciālistu apmācību ēkas ekspluatācija. Turpinājās darbs pie helikopteru UH-60M ieviešanas, kā arī uzsākta helikopteru angāra projektēšana. Gaisa spēki no kapitālā remonta saņēma trešo transporta lidmašīnu AN-2, kuras pamata uzdevumi ir kravas transportēšana, kā arī militārie uzdevumi.

Turpinājās NBS komandvadības spējas attīstība, tai skaitā Nacionālā misijas tīkla attīstība, NBS komandvadības sistēmas programmnodrošinājuma ieviešana, sakaru un informācijas sistēmu materiāli tehnisko līdzekļu iegādes izvēršamo komandpunktu nodrošināšanai.

Tika uzsākts Jūras spēku IMANTA klases pretmīnu kuģu modernizācijas projekts, kura mērķis ir uzlabot un ilgtermiņā uzturēt mīnu meklēšanas un neitralizēšanas spēju.

Turpinājās operacionālās un taktiskās izlūkošanas spējas attīstība, iegādājoties nepieciešamos materiāltehniskos līdzekļus un veicot personāla apmācību.

Lai nodrošinātu vienību spējas veikt materiāltehnisko līdzekļu pārvietošanu un apgādi, turpināts darbs pie Brigādes līmeņa nodrošinājuma spējas attīstības. Stiprinot medicīnas atbalsta kapacitāti, iegādāti militārās medicīnas komplekti, tādējādi veicinot lauka apstākļos izvēršamas medicīnas spējas celšanu.

Zemessardze aktīvi piedalījās Covid-19 seku novēršanā, kā arī sniedza palīdzību sabiedriskajam sektoram. Tika turpināts darbs pie zemessargu skaita pieauguma veicināšanas, apmācību procesa pilnveides, materiāltehnisko līdzekļu iegādēm un Zemessardzes bataljonu infrastruktūras attīstības. Tika veiktas iegādes, lai nodrošinātu zemessargus ar atbilstošu individuālo un kolektīvo ekipējumu. Zemessardzē tika modernizēti ieroči un saņemtas pretgaisa aizsardzības un prettanku sistēmas.

Viens no vērienīgākajiem attīstības projektiem 2021. gadā bija militārā poligona “Meža Mackeviči” attīstība. Tika turpināta šautuvju attīstība vairākos Zemessardzes bataljonos, kā arī turpināts darbs pie jaunu bāžu būvniecības Zemessardzes bataljoniem, kas izvietoti Jēkabpilī un Aizkrauklē.

Pērn aizsardzības nozare veikusi būtiskas investīcijas NBS militāro objektu attīstībā. Gaisa spēku Aviācijas bāzē Lielvārdē uzcelta pretgaisa aizsardzības apmācību ēka, un, izmantojot NATO finansējumu, uzcelta remontdarbnīca. Alūksnes militārajā bāzē pabeigta jaunā Kājnieku skolas Sporta kompleksa būvniecība, savukārt Rīgā uzcelta karavīru un zemessargu individuālā ekipējuma noliktava.

Tika turpināta valsts aizsardzības mācības priekšmeta ieviešana Latvijas vidējās izglītības iestādēs jauniešu patriotisma un pilsoniskās apziņas veicināšanai, kā arī jauniešu apmācībai, kā rīkoties krīzes situācijās. 2021. gadā stājās spēkā Valsts aizsardzības mācības un Jaunsardzes likums.

2021. gadā tika atklāta Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola, kas ir Latvijas vēsturē pirmā kadetu skola. 2021./22. mācību gadā jaunajā kadetu skolā tika uzņemti 30 audzēkņi, kuri, papildus attīstot

līderības, kritiskās domāšanas, argumentācijas prasmes, kā arī pastiprināti mācoties inženierzinātnes priekšmetus, angļu valodu, fizisko sagatavotību un militāro mācību, apgūst jaunākā militārā instruktora profesiju. Kadetu skolas absolventiem būs iespējas turpināt studijas Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā, uzsākt militāro karjeru profesionālajā dienestā, kā arī iegūtās zināšanas un prasmes izmantot civilajā dzīvē, turpinot studijas jebkurā citā augstākās izglītības iestādē.

Norisinājās otrais valsts aizsardzības seminārs, lai pārrunātu visaptverošas valsts aizsardzības īstenošanu un starpnozaru sadarbības sekmēšanu. Seminārs pulcēja plašu dalībnieku skaitu, piedaloties vairāku iestāžu, uzņēmumu un nevalstisko organizāciju vadītājiem, kā arī politiķiem, akadēmiskās vides pārstāvjiem un žurnālistiem. Seminārā tika diskutēts par globālajiem riskiem, apspriesta Latvijas un Baltijas reģiona drošība, kā arī organizētas krīzes scenāriju iespēles.

Visaptverošas valsts aizsardzības ieviešana

2020. gadā gūtie secinājumi no Covid-19 krīzes tika ietverti visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanas procesā 2021. gadā. AM aktualizēja nepieciešamību nodrošināt valstij un sabiedrībai svarīgu funkciju darbības nepārtrauktību dažādos apstākļos, sadarbības stiprināšanu ar nozaru komersantiem un noturības sekmēšanu pret jebkāda veida krīzēm.

AM sadarbībā ar NBS un Zemessardzes atbildīgajām brigādēm turpināja uzsākto mācību ciklu pašvaldību civilās aizsardzības komisijām, lai stiprinātu pašvaldību kapacitāti un gatavību reaģēt krīzes situācijās, tajā skaitā kara vai militāro draudu gadījumā. Mācību laikā tika izspēlētas dažādas situācijas, kurās civilās aizsardzības komisijām jānovērtē, jānovērs riski un jānosaka reaģēšanas plāns, lai nodrošinātu sabiedrību ar pamatvajadzībām militāra konflikta gadījumā. Mācībās tika aktualizēta pašvaldību izstrādāto civilo aizsardzības plānu praktiskā izpilde.

AM organizēja valsts apdraudējuma pārvarēšanas mācības “AMEX 2021”, kas noritēja NBS militāro mācību “Namejs 2021” ietvaros. Lai pārbaudītu gatavību militārām un hibrīdkrīzēm, mācības aptvēra plašu iesaistīto dalībnieku loku un notika sadarbībā ar NBS, Iekšlietu ministriju un tās pārziņā izvērsto Civilās aizsardzības Operacionālās vadības centru, kā arī citām valsts pārvaldes institūcijām, kas pēc mācību scenārija tika iesaistītas valsts apdraudējuma pārvarēšanā. Pirmo reizi šāda veida mācībās tika iesaistītas Rīgas, Cēsu, Rēzeknes un Jelgavas pašvaldības un to civilās aizsardzības komisijas, kā arī vairāki privātie uzņēmumi. Mācības veicināja labāku izpratni par institūcijām nepieciešamajām darbībām krīzes laikā, kā arī informācijas apmaiņu un sadarbību starp aizsardzības nozari un iesaistītajām nozarēm.

2021. gada 15. jūnijā stājās spēkā vairāki AM izstrādātie grozījumi likumos, kuru mērķis ir nodrošināt valsts un sabiedrības funkcionēšanas nepārtrauktību valsts apdraudējuma gadījumā. Tostarp grozījumi likumā “Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli”, grozījumi Nacionālās drošības likumā, grozījumi Mobilizācijas likumā. Ar grozījumu stāšanos spēkā tiek pilnveidots normatīvais regulējums, sekmējot arī visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas īstenošanu, jo ietvertās izmaiņas likumos skar darbības, lai veidotu noturību pret jebkāda veida krīzēm, lai jebkādos apstākļos tiktu nodrošinātas valsts pamatfunkcijas, vienlaikus nodrošinot iedzīvotāju pamatvajadzības. Jebkuras krīzes pārvarēšanā nozīmīga loma ir valsts kritisko infrastruktūras objektu un pakalpojumu nepārtrauktai darbībai, piemēram, lai nodrošinātu elektroapgādi vai medicīnisko palīdzību, tādējādi ar grozījumiem tika noteikti kritiskie pakalpojumi un kritiskie finanšu nozares pakalpojumi, kas ir svarīgi valsts un sabiedrības funkcionēšanai, lai valsts apdraudējuma gadījumā nodrošinātu to nepārtrauktību un funkcionēšanu. Vienlaikus tika noteikti atsevišķu iestāžu darbinieki, amatpersonas, kā arī kritiskās infrastruktūras un kritisko finanšu nozares pakalpojumu sniedzēji, piemēram, Valsts prezidents, Saeimas deputāti, Latvijas Bankas

prezidents, Iekšlietu ministrijas sistēmas darbinieki, kas valsts apdraudējuma gadījumā nebūtu pakļaujami mobilizācijai, lai turpinātu nodrošināt nepieciešamās valsts pamatfunkcijas. Tāpat noteikts pienākums kritiskajam personālam (kritiskajā infrastruktūrā un kritiskajos finanšu nozares pakalpojumos nodarbinātajiem) turpināt nodrošināt ierastās funkcijas, paredzot aizliegumu izbeigt civildienesta attiecības vai uzteikt darba līgumu, kā arī pārtraukt tiešo darba pienākumu pildīšanu.

Grozījumi Nacionālās drošības likumā ir paplašinājuši kritiskās infrastruktūras klasifikāciju, to papildinot ar D kategoriju. D kategorija aptver kritisko infrastruktūru, kuras iznīcināšana, darbības spēju samazināšana vai kritisko pakalpojumu sniegšanas pārtraukšana būtiski apdraud sabiedrības un valsts drošību izsludināta izņēmuma stāvokļa laikā vai kara laikā. D kategorijā iekļautas iestādes un komersanti, kuru darbība ir būtiska valsts apdraudējuma pārvarēšanai un sabiedrības pamatpakalpojumu sniegšanai izņēmuma stāvokļa vai kara laikā un līdz ar to nosakāma to darbības nepārtrauktība. AM sadarbībā ar nozares ministrijām ir sākusi darbu, informējot un apzinot valstij būtisku nozaru vadošo komersantu gatavību pievienoties D kategorijas kritiskajai infrastruktūrai.

Arvien nozīmīgākas kļūst tādas nozares kā mākslīgais intelekts, robotika, kibernetika, kvantu un kodoltehnoloģijas, kā arī nanotehnoloģijas un biotehnoloģijas, kurās ārvalstu tiešo investīciju iesaistīšana var ietekmēt arī valsts drošību. Latvijas valdība atbalsta nepieciešamību rūpīgi izvērtēt ārvalstu tiešo investīciju ieplūšanu katras valsts ekonomikā saistībā ar minētajām nozarēm un ar to saistīto kritisko infrastruktūru. AM sadarbībā ar iesaistītajām institūcijām strādā pie tā, lai sagatavotu detalizētāku regulējumu attiecībā uz kārtību, kādā izvērtējami iespējamie riski, un tiek paredzēti grozījumi Nacionālās drošības likumā.

NATO kolektīvās aizsardzības principa stiprināšana

Kopš 2018. gada Latvija ir kļuvusi par vienu no nedaudzajām NATO valstīm, kura ir sasniegusi aizsardzības izdevumu vadlīniju aizsardzības izdevumiem veltīt ne mazāk kā 2% no IKP. Lai nodrošinātu, ka finanšu apjoma pieaugums tiek ieguldīts aizsardzības spēju attīstībā un bruņoto spēku vienību kaujas gatavības celšanā, vairāk nekā 20% no aizsardzības budžeta ir atvēlēti galvenā ekipējuma iegādēm, bet personāla izmaksas nepārsniedz 50% robežu.

Latvija starptautiskā mērogā ir spējusi sevi apliecināt kā uzticamu sabiedroto, nodrošinot un nedaudz pārsniedzot NATO vadlīnijās noteikto aizsardzības finansējumu 2% apmērā no IKP, strādājot pie NATO spēju mērķu ieviešanas, kā arī iesaistoties NATO un citu starptautisko organizāciju operācijās un misijās. 2021. gadā NATO veica jauno NATO spēju mērķu sadali, arī Latvija iesniedza pārskatu par līdzšinējo NATO spēju mērķu izpildi un plānoto personāla nodrošinājuma un aizsardzības budžeta dinamiku.

Spītējot Covid-19 pandēmijai, kā arī Baltkrievijas īstenotajam hibrīdajam karam Alianses pierobežā, NATO turpināja sekmīgi īstenot tās pamatuzdevumu – ar politiskiem un militāriem līdzekļiem sargāt visu dalībvalstu brīvību un drošību. Turpinājās Alianses pielāgošanās process, lai spētu efektīvi reaģēt uz plašajiem izaicinājumiem, t.sk. Krievijas militāro spēju attīstību. Vienlaikus stratēģiskai attīstībai NATO uzsāka darbu pie jauna stratēģiskā koncepta un pie ilgtermiņa NATO nākotnes karadarbības koncepcijas ieviešanas plāna izstrādes.

Turpinājās viens no redzamākajiem sabiedroto klātbūtnes stiprināšanas pasākumiem - NATO Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas misija. 2021. gadā Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas operāciju nodrošināja Polija, Spānija, Vācija, Dānija, Beļģija, Portugāle un Itālija no lidlaukiem Lietuvā un Igaunijā. Baltijas valstis turpināja nodrošināt militāro gaisa telpu kontroli un ziņošanu no trīs

nacionālajiem Kontroles un ziņošanas centriem Karmelavā (Lietuvā), Lielvārdē (Latvijā) un Tallinā (Igaunijā).

Starptautiskā sadarbība Eiropas Savienības ietvaros

ES Kopējās drošības un aizsardzības politikā turpinājās dinamiska attīstība. Politikas segmentā dominēja Stratēģiskais kompass – ES augsta līmeņa dokuments, kas veidots, lai noteiktu stratēģiskos mērķus un ambīcijas Kopējā drošības un aizsardzības politikā nākamajiem pieciem, desmit gadiem. Arvien aktuāla bija ES aizsardzības spēju attīstība un stiprināšana, arī Latvija turpināja iesaisti ES aizsardzības iniciatīvās. ES turpināja pastiprināti fokusēties uz aizsardzības jomu, un Latvija iesaistījās ES aizsardzības iniciatīvās, kā arī sniedza pienesumu transatlantiskās drošības veicināšanā, piemēram, piedaloties ES misijās un stiprinot nacionālās paš aizsardzības spējas. Ņemot vērā situāciju uz Latvijas un Baltkrievijas robežas, Latvija aktīvi iesaistījās arī ES ārējās robežas drošības veicināšanā, sniedzot militāras drošības garantijas.

Latvija piedalījās diskusiju procesā par Stratēģiskā kompasa mērķiem, saturu un turpmāko ieviešanas plānu. AM sadarbībā ar līdzīgi domājošām ES dalībvalstīm organizēja divus seminārus: par piegādes drošību un par stratēģisko komunikāciju.

2021. gadā sākās jauns ES budžeta cikls (2021. – 2027.), kurā pirmo reizi iekļauts finansējums pētniecībai aizsardzības jomā un aizsardzības rūpniecības attīstībai, izveidojot Eiropas Aizsardzības fondu (EDF) ar kopējo finansējumu 7,9 miljardi eiro. AM pārstāvji regulāri piedalās EDF Programmu komitejā, aizstāvot valsts intereses, kā arī sniedz atbalstu Latvijas uzņēmumiem. Vairāki Latvijas uzņēmumi iesaistījās jaunos inovāciju projektos tādās jomās kā digitālo tehnoloģiju, t.sk. 5G un mākslīgā intelekta pielietojamība, militāro un kiberdrošības spēju stiprināšana, kvantu tehnoloģiju revolucionārā pētniecība aizsardzības mērķiem, kā arī jauno materiālu pētniecība karavīru ballistikās

aizsardzības uzlabošanai.

Izmaiņas notika ES militāro misiju un operāciju finansēšanā un palīdzības pasākumu sniegšanā – tika izveidots Eiropas Miera mehānisms (EPF). Jaunajā ES budžetā Vienotajā Eiropas Savienības instrumentā (CEF) iekļauts finansējums 1,5 miljardu eiro apmērā militārās mobilitātes veicināšanai. Lai to realizētu, tika panākta ES civilās un militārās transporta infrastruktūras parametru harmonizēšana.

AM piedalījās svarīgākajos Eiropas Aizsardzības aģentūras (EDA) sadarbības iniciatīvās – Nacionālā bruņojuma direktoru, Spēju direktoru, Izpētes un tehnoloģiju (R&T) direktoru formātos, kā arī valdes formātā. AM iesaistījās Eiropas aizsardzības standartizācijas vadības un sadarbības formātos, kā arī vides aizsardzības, klimata un enerģijas jautājumu sadarbības formātos.

Ikgadējā koordinētā aizsardzības pārskata izvērtējumā Latvijai bija iespēja izvērtēt potenciālās sadarbības iespējas tieši spēju attīstības jomā, kas, ES dalībvalstīm sadarbojoties, celtu vispārējo ES aizsardzības līmeni.

Pastāvīgās strukturētās sadarbības jeb PESCO ietvaros Latvija ar līdzīgi domājošām valstīm turpināja aizstāvēt pieeju par pakāpenisku visu saistību ieviešanu, īpaši resursu sadaļā, kā arī uzstāt uz PESCO atvērtību savstarpēji izdevīgai sadarbībai ar stratēģiskajiem sabiedrotajiem ārpus ES. Latvija turpināja dalību trīs aizsāktajos PESCO projektos un pievienojās diviem jauniem projektiem – kiberjomā un jūras spēju jomā.

Baltijas valstu sadarbība

2021. gads radīja daudz izaicinājumu uz Latvijas un Lietuvas robežas ar Baltkrieviju, radot ārkārtas nepieciešamību papildus strādāt pie reģionālās drošības stiprināšanas. Sadarbojoties ar Igauniju, Poliju, ES un NATO, tika veicināta ES austrumu robežas stiprināšana. 2021. gada otrajā pusē uz Polijas, kā arī Lietuvas un Latvijas robežas izveidojās

krīze, jo robežu lielā skaitā nelegāli mēģināja šķērsot migranti, kurus pierobežā nogādāja Baltkrievijā valdošais režīms.

Latvija, Lietuva un Igaunija turpināja veiksmīgu sadarbību reģionālās un starptautiskās aizsardzības jomā, ko raksturo kopīgie politikas un aizsardzības sadarbības mērķi, iepirkumi un projekti. Baltijas valstis turpināja aktīvu militāri politisko dialogu un informācijas apmaiņu politiskā un ekspertu līmenī.

2021. gadā Lietuva bija vadošā valsts Baltijas valstu aizsardzības sadarbības koordinēšanā, organizējot Baltijas valstu aizsardzības ministru un bruņoto spēku komandieru tikšanās, kā arī aizsardzības sistēmu ekspertu līmeņa tikšanās, nodrošinot savstarpējo informētību par svarīgākajiem nacionālajiem aizsardzības politikas lēmumiem, tai skaitā aizsardzības spēju attīstīšanas prioritāriem plāniem un, kur iespējams, arī saskaņojot nacionālās pozīcijas aktuālajos NATO un ES aizsardzības politikas jautājumos.

Baltijas valstis turpināja darbu pie daudzlaidu raķešu artilērijas sistēmas spēju attīstības, ko ir vienojušas kopīgi īstenot. Projekts ir būtisks solis Baltijas attīrēšanas un aizsardzības stiprināšanā. 2021. gadā tika parakstīta nodomu vēstule, kas paredz Igaunijai uzsākt projektu no 2025. gada, Latvijai no 2021. gada un Lietuvai no 2028. gada.

Turpinājās darbs pie Baltijas valstu vienotas aizsardzības zonas. Esošie nacionālie un starptautiskie juridiskie instrumenti neļauj reaģēt uz apdraudējumiem Baltijas reģionā pāri valstu robežām vai sniegt militāru atbalstu ar nepieciešamo ātrumu un elastību. Baltijas valstu aizsardzības ministri 2021. gadā vienojās izstrādāt tiesisko regulējumu, lai miera un krīzes laikā nodrošinātu ātru pārrobežu nodarbinātību un atbilstošas militārās aktivitātes. Projekta savlaicīga izstrāde radītu apstākļus, kas uzlabotu kopējo aizsardzības reaģēšanas efektivitāti.

Stratēģiskā līmenī Baltijas valstis koordinēja savu sadarbības un uzņemošās valsts atbalsta politiku

ar Latvijā, Igaunijā un Lietuvā izvietotajām NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupām un to vadošajām valstīm – Kanādu (Latvijā), Apvieno Karalisti (Igaunijā) un Vāciju (Lietuvā), tai skaitā veicinot eFP kaujas grupu vienību dalību Baltijas valstīs notiekošajos militārajos treniņos un mācībās.

Divpusējā un daudzpusējā valstu sadarbība

Turpinājās intensīva sadarbība ar Latvijas galveno stratēģisko sabiedroto **Amerikas Savienotajām Valstīm (ASV)**. Turpinājās ASV īstenotās militārā atbalsta programmas, attīstot NBS profesionalitāti, kaujas spējas un ekipējumu, kā arī uzņemošās valsts atbalsta infrastruktūru. 2021. gada izskaņā ASV prezidents apstiprināja Nacionālās aizsardzības autorizācijas aktu, kurā jau otro gadu pēc kārtas ir atzīmēta Baltijas valstu nozīmīgā loma Krievijas atturēšanā un NATO formātā (Baltijas drošības iniciatīva), tādējādi veidojot pamatu ASV finansējuma piešķiršanai Baltijas valstu spēju attīstībai arī 2022. gadā.

2021. gada martā Latvijā rotācijas kārtībā ieradās jauna ASV helikopteru vienība ar 59 karavīriem un 10 helikopteriem, kas uzturējās līdz oktobrim. Turpinājās ASV karavīru dalība dažādās militārās mācībās Latvijā, tostarp mācībās “Namejs 21”, “Crystal Arrow”, “Winter Shield”. ASV organizēja Speciālo operāciju spēku Eiropā gaisa kuģa MC-130J *Commando II* nolaišanās vingrinājumu Spilves lidostā, demonstrējot ātru augstas mobilitātes raķešu artilērijas sistēmas atgādāšanu un izvēršanu.

2021. gada oktobrī Latvijā ieradās 21 karavīrs no ASV Drošības Spēku atbalsta brigādes (*Security Force Assistance Brigade* – SFAB), lai sniegtu atbalstu un padomu NBS Mehanizētajai brigādei un pildītu sadarbības virsnieku funkciju starp NBS un ASV armijas elementiem. SFAB karavīriem paredzēts uzturēties Latvijā pēc rotācijas principa, līdz tiks sasniegti uzstādītie misijas mērķi. Līdzīgas SFAB vienības ir izvērstas arī Rumānijā, Polijā, Gruzijā, Ziemeļmaķedonijā.

ASV ir sniegusi vērtīgus padomus, kas palīdzējuši attīstīt Lielvārdes militārā lidlauka spējas, 2021. gadā sasniedzot kapacitāti uzņemt lidaparātus arī sliktas redzamības apstākļos, kas savukārt uzlabo Latvijas bruņoto spēku gatavību un paver plašākas iespējas sabiedroto klātbūtnei.

Veiksmīgi turpinājās sadarbība ar Mičiganas Nacionālo gvardi ASV Valsts partnerības programmā. Augustā NBS karavīri piedalījās Mičiganā notiekošajās “*Northern Strike 2021*” mācībās, demonstrējot augstu profesionalitāti un spējas, tādējādi izpelnoties īpašu Mičiganas puses atzinību. Šo mācību viesu dienu apmeklēja arī NBS komandieris ASV vizītes ietvaros, kuras laikā pārrunāja aktuālos sadarbības jautājumus.

Lai veicinātu Latvijas un Baltijas valstu drošības un aizsardzības politikas interešu aktualizēšanu un redzamību ASV politiskajā vidē, tika turpināta AM sadarbība ar ASV Vācijas Māršala fondu.

Turpinājās intensīvs politiskais dialogs ar ASV. Galvenās tēmas bija divpusējā militārā sadarbība, drošības vide, ASV aizsardzības pārskati. Aizsardzības ministrs aicināja ASV pastiprināt spēku klātbūtni Latvijā, lai veicinātu atturēšanu. 2021. gadā Vašingtonā norisinājās četrpusējās ASV un Baltijas valstu Stratēģiskā dialoga sarunas. Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs apmeklēja ASV, lai skaidrotu Latvijas aizsardzības izaicinājumus, vajadzības un pārrunātu sadarbības stiprināšanu ar ASV, savukārt Latviju apmeklēja augsta līmeņa ASV amatpersonas.

Turpinājās Latvijas sadarbība ar vienu no svarīgākajiem sabiedrotajiem – **Apvienoto Karalisti (AK)**. Turpinājās sadarbība AK vadītajos Apvienotajos reaģēšanas spēkos (*Joint Expeditionary Force* – JEF), iekļaujot tajos Dāniju, Norvēģiju, Zviedriju, Somiju, Igauniju, Latviju, Lietuvu, Nīderlandi un kopš 2021. gada arī Islandi. JEF ir augstas gatavības spēki, kas spēj ātri reaģēt uz jebkuru krīzi jebkurā vidē,

spēj īstenot pilna spektra operācijas un reaģēt uz jebkuras krīzes attīstību, lai novērstu tās iespējamo eskalāciju, tostarp piedalīties ANO, NATO un ES operācijās. Sadarbības intensitāte JEF ietvaros ir ievērojami palielinājusies un pastāvīgi tiek īstenota gan politiskajā, gan operacionālajā līmenī. JEF efektīvas darbības nodrošināšanai notiek regulāras JEF valstu aizsardzības ministru, valsts sekretāru, bruņoto spēku komandieru, politikas un militāro direktoru tikšanās, kā arī ekspertu līmeņa sanāksmes un simpoziji.

2021. gada jūnijā mācību “*Spring Storm 21*” laikā Ādažu militārajā bāzē uzturējās un mācībās piedalījās AK Aviācijas vienība, savukārt gada otrajā pusē AK Specializētā Kājnieku bataljona karavīri piedalījās mācībās “Namejs 21” un Zemessardzes mācībās “Grifs 21”. Igaunijā izvietotajā un AK vadītajā NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupā esošā britu vienība pērn turpināja regulāri izmantot Ādažu militārā poligona sniegtās iespējas.

Turpinājās darbs pie līguma par papildu bruņutehnikas (CVR(T)) vienību piegādi, kopumā no 74 CVR(T) vēl atlicis piegādāt 28 vienības.

AK apmeklēja Aizsardzības ministrijas valsts sekretārs, piedaloties JEF valsts sekretāru līmeņa sanāksmē un tiekoties ar AK Aizsardzības ministrijas valsts sekretāru un AK Parlamenta pārstāvjiem. Latvijā viesojās britu bruņoto spēku ministrs, lai pārrunātu divpusējās sadarbības aktualitātes ar Latvijas aizsardzības ministru un piedalītos Rīgas konferencē.

Kopš 2017. gada, kad **Kanāda** uzņēmās vadošo lomu NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupā Latvijā, Latvijas un Kanādas divpusējā sadarbība aizsardzības jomā ir būtiski augusi. Kanādas vadībā Latvijā izvietotajā kaujas grupā veiksmīgi sadarbojas 10 NATO valstu nacionālie kontingenti.

Tika turpināta sadarbība ar Kanādas domnīcu “*The Macdonald-Laurier Institute*”. Sadarbības ietvarā domnīca rīkoja divas apaļā galda virtuālās diskusijas, kurās piedalījās pārstāvji no Latvijas, tostarp Valsts prezidents. Domnīca aktīvi strādāja pie tā, lai informētu Kanādas sabiedrību par Latvijai sniegto atbalstu un skaidrotu, kāpēc tas ir nepieciešams.

Latvija turpināja aktīvu militāro sadarbību ar **Višegradas valstīm**. Polija, Slovākija un Čehija ir pārstāvētas NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupā.

Nozīmīgs reģionālais partneris Baltijas valstīm ir **Polija**. ASV karavīru izvietošana Polijā ir nozīmīga visam reģionam. Latvijai un Polijai ir izveidojusies gan plaša militārā sadarbība, gan sadarbība politiskā līmenī, uzturot reģiona drošības jautājumu aktualitāti ES un NATO līmenī.

Latvija un **Ziemeļvalstis**, turpinot pastāvīgu politisko dialogu, puda vienotu un stingru nostāju reģionālās drošības jautājumos attiecībā uz Krieviju un Baltkrieviju. Valstu pārstāvju tikšanās laikā tika meklētas iespējas kopīgiem aizsardzības sadarbības projektiem. Kā viens no piemēriem ir Latvijas un Somijas kopīgais “Patria” 6x6 bruņumašīnu projekts, kuram pievienojās arī Zviedrija.

Starp Latviju un **Franciju** notiek regulārs militāri politiskais dialogs, t.sk. ikgadējais Francijas-Baltijas valstu drošības politikas seminārs. Francijas ieguldījums reģionā ir regulāra dalība Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanā, NATO pastāvīgo Kaujas grupu Igaunijā un Lietuvā sastāvā, kā arī pārstāvis daudznacionālās divīzijas “Ziemeļi” sastāvā Latvijā.

Latvija uztur regulāru militāri politisku dialogu ar vienu no ietekmīgākajām Eiropas valstīm **Vāciju**. Latvija un Vācija cieši sadarbojas ES un NATO. No 2005. gada Vācijas Gaisa spēku

iznīcinātāji piedalās Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanā, kopš 2017. gada Vācija vada NATO Kaujas grupu Lietuvā, regulāri piedaloties mācībās arī Latvijas teritorijā.

Vācija ir nosūtījusi savus pārstāvjus gan uz NATO štāba elementu (NFIU), gan uz NATO Stratēģiskās komunikācijas centru Latvijā. Vācijas Jūras spēku kuģi regulāri apmeklē Latvijas ostas.

Ir izveidojusies ilggadēja sadarbība militārās izglītības jomā. Pasniedzēji no Vācijas vada Baltijas valstu Starptautisko Jūras vadības un štāba virsnieku kursu un pasniedz Baltijas Aizsardzības koledžā. Latvijas karavīri iegūst izglītību Hamburgas Vadības akadēmijā, Helmuta Šmita universitātē, kā arī citos apmācībuursos.

Latvijai ir cieša sadarbība ar Vāciju starptautiskajās misijās Afganistānā un Mali. Latvija bija iesaistījusies arī Vācijas vadītajā ES Kaujas grupā.

Latvijas un Turcijas interesēs ir veicināt konstruktīvu sadarbību savstarpēji nozīmīgos jautājumos, kā arī turpināt sadarbību aizsardzības spēju stiprināšanā un militārās industrijas attīstībā. Turcija sniedz ieguldījumu reģionālās drošības stiprināšanā, piedaloties NATO Baltijas gaisa telpas patrulēšanā.

2021. gadā aizsardzības ministrs apmeklēja Turciju, tikās ar Turcijas ārlietu ministru un aizsardzības ministru, apmeklēja militārās industrijas uzņēmumus. Vizītes ietvaros tika parakstīta vienošanās par sadarbību Aizsardzības industrijas jomā.

Latvijas un **Turcijas** sadarbība notiek militārās izglītības un apmācības jomā. AM un NBS pārstāvji ir piedalījušies NATO programmas “Partnerattiecības mieram” organizētajosursos Ankarā, kā arī citos Turcijas militāros un civilos mācību centros notiekošos semināros unursos.

Latvijas pārstāvji tiek apmācīti arī NATO ekselences centrā Turcijā.

Latvijas un Turcijas bruņoto spēku karavīri kopā ar sabiedrotajiem piedalījušies dežūrā NATO Sevišķi ātrās reaģēšanas vienības (VJTF) sastāvā.

Kopš 2014. gada Latvija aktīvi iesaistās dažāda veida palīdzības sniegšanā **Ukrainas** bruņotajiem spēkiem. Kopš 2016. gada Latvijas NBS karavīri nodrošina Ukrainas regulāro spēku instruktoru apmācības, kursus un pieredzes apmaiņas seminārus, atbalstot ilgtermiņa militārās reformas un pietuvinot Ukrainas bruņotos spēkus NATO standartiem, kā arī stiprinot Ukrainas iekšējās aizsardzības spējas. 2021. gadā ir nozīmēts aizsardzības ministrijas padomnieks Ukrainai visaptverošās aizsardzības un sabiedrības noturības jautājumos, kurš vadīja vairākus seminārus Ukrainas valsts pārvaldei un sabiedriskajām organizācijām, veicinot to izpratni un sabiedrības noturības celšanu trauslajā drošības situācijā Ukrainā. Latvijas aizsardzības nozare jau septīto gadu sniedz humāno un psiholoģisko palīdzību militārā konflikta rezultātā cietušajiem Ukrainas karavīriem un viņu ģimenēm. Latvija apliecina, ka gan militārās sadarbības ietvaros, gan arī politiski, NATO diskusiju ietvaros, atbalsta Ukrainas centienus integrēties eiroatlantiskajā telpā. Tāpat ir panākts Latvijas valdības atbalsts, lai ar Latvijas industrijas palīdzību sniegtu materiāli tehnisko palīdzību Ukrainas Bruņotajiem spēkiem.

Sadarbojoties ar **Beniluksa valstīm**, noritēja dialogs ar **Luksemburgu**, kas sadarbības ietvaros turpināja nodrošināt finansējumu Latvijas militārās infrastruktūras attīstīšanai, kas paredzēts vides piesārņojuma likvidācijai militārajās bāzēs. Tika turpināts iesāktais dialogs ar Beļģijas pilsētas Zedelgemas pašvaldību par pieminekļa “Latvijas stāvēstrops brīvībai” saglabāšanu. Aizsardzības ministrs aicināja **Beļģijas** aizsardzības ministri pieņemt un atzīt Latvijas tautas nostāju par Beļģijā uzstādīto

pieminekli latviešu karavīru piemiņai. Sadarbība ar **Nīderlandi** turpinājās ar abpusējām vizītēm, daloties ieskatos par starptautiskās un reģionālās drošības aktuālajiem jautājumiem.

Tika stiprināta sadarbība arī ar **Balkānu valstīm**, ministram dodoties vizītēs un uzņemot **Slovēnijas, Melnkalnes un Ziemeļmaķedonijas** aizsardzības ministrus. Vizītē Latvijā ieradās Kosovas aizsardzības ministrs, lai apspriestu reģionālās drošības jautājumus, kā arī parakstītu saprašanās memorandu par ciešāku sadarbību aizsardzības jomā. Aizsardzības ministrijas parlamentārā sekretāre piedalījās Bukarestes devītnieka dalībvalstu aizsardzības ministru sanāsmē Bukarestē, **Rumānijā**, nākot klajā ar vienotu paziņojumu par Baltkrievijas agresīvo politiku.

Ģeotelpiskās informācijas politikas plānošana

AM organizē un koordinē valsts politikas īstenošanu ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā militārām un civilām vajadzībām. Uzdevuma izpildei ministrija sadarbojas ar tās padotībā esošo Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūru – par ģeotelpiskās informācijas produktu sagatavošanu – un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem – par militārās ģeotelpiskās informācijas nodrošināšanu bruņoto spēku vienībām.

2021. gadā notika divas Ģeotelpiskās informācijas koordinācijas padomes sēdes. Padomes darba galvenais mērķis ir nodrošināt starpinstitūciju sadarbību ģeotelpiskās informācijas (tai skaitā ģeodēzijas un kartogrāfijas) plānošanā un politikas īstenošanā. Īpaša uzmanība tika veltīta Ģeotelpisko datu infrastruktūras attīstības stratēģijas izstrādei, kuru plānots sagatavot 2022. gadā.

AM sadarbībā ar citām institūcijām turpina tiesiskā regulējuma izstrādi, lai izveidotu kontrolētu pieeju valstij svarīgu objektu ģeotelpiskajai informācijai, kuras publiska pieejamība var radīt apdraudējumu

valsts drošībai.

AM sadarbojas ar ministrijām un to padotības iestādēm, kuras izmanto, kā arī iegūst, apstrādā un uztur ģeotelpiskos pamatdatus. AM ģeotelpiskās informācijas jomā sadarbojas arī ar akadēmisko sektoru – Latvijas Universitāti, Rīgas Tehnisko universitāti un Latvijas Lauksaimniecības universitāti, kā arī ar profesionālajām nevalstiskajām organizācijām – Latvijas Mērnieku biedrību, Latvijas Kartogrāfu un ģeodēzistu asociāciju, Latvijas ĢIS biedrību, Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federāciju un Latvijas atvērto tehnoloģiju asociāciju.

Sadarbība ar domnīcām

Sadarbība ar ārvalstu domnīcām 2021. gadā tika īstenota, lai starptautiski veicinātu politiku, ierēdņu, ekspertu un sabiedrības vispārēju izpratni par Latvijas apdraudējumu un Latvijai nepieciešamo sabiedroto valstu atbalstu. Vienlaikus sadarbības nolūks bija izveidot kontaktus ar sabiedroto valstu amatpersonām, kas dod iespējas lobēt Latvijas intereses un vērst uzmanību uz Latvijas aizsardzībai aktuāliem jautājumiem. Domnīcas ir ekspertes savu valstu iekšpolitikā un ārpolitikā, kā arī tām ir analītiska un akadēmiska kapacitāte izvērtēt dažādus starptautisko attiecību jautājumus - sadarbojoties ar domnīcām, Aizsardzības ministrija guva piekļuvi šai ekspertīzei.

2021. gadā AM sadarbojas ar trim ārvalstu domnīcām – *The German Marshall Fund of the United States* (GMF) - ASV, *MacDonald-Laurier Institute* (MLI) – Kanāda, *Geneva Centre for Security Policy* (GCSP) – Šveice.

GMF 2021. gadā rīkoja virtuālas darba grupas diskusijas par transatlantisko noturību, piegādes ķēdes drošības izaicinājumiem. Aizsardzības ministrs piedalījās GMF ikgadējā “Briseles foruma” diskusijā. Tika publicēti raksti par transatlantiskās noturības veicināšanu.

Sadarbības ar MLI ietvaros tika organizētas vairākas

diskusijas par Latvijas aizsardzības politikai aktuāliem jautājumiem, piesaistot augsta līmeņa civilās un militārās politikas veidotājus, diplomātus, ekspertus, žurnālistus, aktualizējot reģionālās drošības politikas jautājumus, kā arī stiprinot Kanādas un Baltijas valstu sadarbību.

Ar GCSP 2021. gada sadarbības ietvaros Latvija līdzfinansēja dalību GCSPursos diviem dalībniekiem. Attiecīgi GCSP izpilda saistības attiecībā uz finansējuma izmantošanu Gruzijas, Moldovas vai Ukrainas studentiem, Latvijai sniedzot savu ieguldījumu starptautiskās drošības politikas veicināšanā.

Normatīvo aktu izstrāde valsts aizsardzības nozarē

2021. gadā tika pieņemti 15 AM virzītie likumi, tostarp:

2021. gada 7. janvāra likums “Grozījumi Stratēģiskas nozīmes preču aprites likumā” izdots ar mērķi padarīt efektīvāku militārās nozīmes preču apriti un tās kontroli Latvijas Republikā. Grozījumi izdarīti, tostarp, lai: izņēmums eksporta licences saņemšanai attiektos arī uz gadījumiem, kad valsts pārvaldes iestādes izved militārās preces remontam; aizliegtu fiziskām personām iegādāties, glabāt un lietot militārās preces Latvijas teritorijā; noteiktu tiesisku regulējumu, kas neierobežo Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalstu un trešo valstu (ar attiecīgu Ministru kabineta atļauju) fizisko personu un juridisko personu tiesības iesaistīties darbā ar stratēģiskajām precēm. Likums stājās spēkā 2021. gada 2. februārī.

2021. gada 11. februāra likums “Grozījumi Militārā dienesta likumā” izdots, lai atceltu absolūto aizliegumu pildīt militāro dienestu personām, kas ir sodītas par konkrētiem noziedzīgiem nodarījumiem, pakļaujot tās individuālam izvērtējumam un deleģējot Ministru

kabinetu noteikt kārtību, kādā aizsardzības ministra izveidota komisija izvērtē jautājumu par atļaujas sniegšanu. Likums stājās spēkā 2021. gada 9. martā.

2021. gada 11. februāra likums “Grozījumi Latvijas Republikas Zemessardzes likumā” izdots, lai zemessargiem, tāpat kā militārā dienesta personām, atceltu absolūto aizliegumu kļūt par zemessargiem, ja tie ir sodīti par konkrētiem noziedzīgiem nodarījumiem, un pakļautu tos individuālam izvērtējumam. Papildus noteiktas tiesības zemessargam, kurš apguvis starptautiski akreditētu kaujā cietušo aprūpes kursa mācību programmu, sniegt paplašināto pirmo palīdzību un izmantot paplašinātās pirmās palīdzības aprīkojumu, medicīniskos materiālus un medikamentus. Likums stājās spēkā 2021. gada 9. martā.

2021. gada 15. aprīļa likums “Grozījumi Militārpersonu izdienas pensiju likumā” paredz, ka izdienas pensijas izmaksa tiek pārtraukta, ja karavīrs pēc atvaļināšanas sodīts par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, ja noziedzīgais nodarījums izdarīts militārā dienesta laikā un pēc atvaļināšanas no profesionālā dienesta par to sodīts (neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas) vai no soda atbrīvots, vai pret kuru uzsāktais kriminālprocess par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu militārā dienesta laikā izbeigts uz nereabilitējoša pamata. Vienlaikus tiek noteikts, ka gadījumā, ja militārpersona, kura atvaļināta no dienesta iepriekš minēto iemeslu dēļ, no jauna pieņemta aktīvajā dienestā, tad izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaita arī izdienas stāžu, kas gūts pirms atvaļināšanas. Likums stājās spēkā 2021. gada 1. jūnijā.

2021. gada 6. maija likums “Grozījumi Latvijas Republikas Zemessardzes likumā” precizē rīcību līguma par dienestu Zemessardzē termiņa beigšanās gadījumā, groza dienesta Zemessardzē maksimālo vecumu (60 gadi), paredz iespēju

saņemt piemaksu zemessargiem, kuri, pildot ar kaujas atbalstu vai kaujas nodrošinājumu saistītos amatus, aizvieto prombūtnē esošu personu vai pilda vakanta amata pienākumus, kā arī nosaka tiesības saņemt kompensāciju, ja zemessargs ir iesaistīts dienesta uzdevumu izpildē vairāk par 30 dienām gadā. Likums paredz iespēju Zemessardzes veterāniem valkāt karavīra formas tērpu Zemessardzes veterānu uzdevumu izpildes laikā un šajā laikā saņemt uzturdevu. Likums stājas spēkā 2021. gada 4. jūnijā.

2021. gada 20. maija likums “Grozījumi Mobilizācijas likumā” nosaka izņēmumus pilsoņu iesaukšanai aktīvajā dienestā un iedzīvotāju mobilizācijai civilās aizsardzības formējumos un civilās aizsardzības pasākumu veikšanai, proti, mobilizācijai nav pakļauta daļa no personāla – amatpersonas un iestāžu darbinieki, kā arī kritiskās infrastruktūras vai kritisko finanšu nozares pakalpojumu sniedzēji. Likums stājas spēkā 2021. gada 15. jūnijā.

2021. gada 9. decembra likums “Grozījumi Militārā dienesta likumā” izdots, lai noteiktu tiesības jauniešiem iegūt profesionālo vidējo izglītību un jaunākā militārā instruktora kvalifikāciju Aizsardzības ministrijas pakļautībā esošajā profesionālajā vidusskolā. Tāpat likums nosaka slimības naudas kompensācijas samaksu uz militārajām mācībām iesauktajam rezerves karavīram, ja viņam mācību laikā ir iestājusies darbnespēja, kā arī precīzē mācību izdevumu segšanas nosacījumus personām, kuras divu gadu laikā pēc atvaļināšanas no jauna tiek pieņemtas profesionālajā dienestā un nodienē ne mazāk kā piecus gadus. Likums stājas spēkā 2022. gada 4. janvārī.

2021. gadā tika pieņemti 36 AM virzītie Ministru kabineta (MK) noteikumi, tostarp:

MK 2021. gada 28. janvāra noteikumi Nr. 54 “Grozījumi Ministru kabineta 2003. gada 29. aprīļa noteikumos Nr. 236 “Aizsardzības

ministrijas nolikums””, papildinot noteikumus ar Aizsardzības ministrijas padotībā izveidotu jaunu iestādi - Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centru. Vienlaikus tika precizēts regulējums par militārā žurnāla “Tēvijas sargs” izdošanu, kurš no papīra formāta pārveidots par elektronisku, veidojot un uzturot publiski pieejamu tīmekļa vietni www.sargs.lv.

MK 2021. gada 11. marta noteikumi Nr. 153 “Kārtība, kādā atļauj pieņemt militārajā dienestā un uzņemt Zemessardzē Latvijas pilsoni, kas ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu” nosaka kārtību, kādā aizsardzības ministra izveidota komisija var atļaut vai neatļaut turpināt Latvijas pilsoņa pieņemšanu militārajā dienestā vai uzņemšanu dienestā, kas ir sodīts vai notiesāts par tīšu noziedzīgu nodarījumu, ja nav izdarīts smags vai sevišķi smags noziegums un sodāmība ir dzēsta vai noņemta vai pēc nolēmuma par kriminālprocesa izbeigšanu uz nereabilitējoša pamata ir pagājuši ne mazāk kā pieci gadi.

MK 2021. gada 27. maija noteikumi Nr. 318 “Grozījums Ministru kabineta 2010. gada 29. jūnija noteikumos Nr. 606 “Noteikumi par karavīra un zemessarga uzturdevas kompensācijas apmēru un izmaksāšanas kārtību”” izdoti, lai nodrošinātu papildu uzturdevu karavīriem un zemessargiem palielinātas slodzes apstākļos, piedaloties militārajās mācībās lauka apstākļos, atbilstoši faktiskajai situācijai jau no militāro mācību pirmās diennakts.

MK 2021. gada 15. jūnija noteikumi Nr. 383 “Grozījums Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumos Nr. 873 “Noteikumi par mobilizācijas pieprasījumiem”” paredz iespēju ar atsevišķu Ministru kabineta rīkojumu noteikt atkāpes no noteikumos paredzētā atbildības sadalījuma attiecībā uz mobilizācijas pieprasījumu plānošanas un izsniegšanas kārtību, lai nestandarta situācijās elastīgi un efektīvi

varētu īstenot mobilizācijas pasākumus valsts apdraudējuma pārvarēšanai un novēršanai.

MK 2021. gada 6. jūlija noteikumi Nr. 507 “Izņēmumu piemērošanas kārtība pilsoņu iesaukšanai aktīvajā dienestā un iedzīvotāju mobilizācijai” nosaka kārtību, kādā notiek informācijas apmaiņa starp Nacionālo bruņoto spēku rezerves uzskaites struktūrvienību un Mobilizācijas likuma 14.1 panta pirmajā un otrajā daļā noteikto personu pārstāvošajām iestādēm, lai Mobilizācijas likuma 14.1 panta pirmajā daļā paredzētie izņēmumi tiktu attiecināti uz visām personām, kas ieņem noteiktus amatus vai veic noteiktus pienākumus un kuru pienākumu turpināšana mobilizācijas gadījumā būtu svarīgāka nekā šo personu mobilizācija Nacionālajos bruņotajos spēkos vai civilās aizsardzības formējumos.

MK 2021. gada 31. augusta noteikumi Nr. 600 “Grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 26. augusta noteikumos Nr. 509 “Noteikumi par karavīra mēnešalgas un speciālo piemaksu noteikšanas kārtību un to apmēru”” paredz mēnešalgas pieaugumu karavīriem arī pēc noteiktā izdienas vecuma sasniegšanas, un jaunā kvalifikācijas kategoriju koeficientu tabula, veidojot trīs koeficientu skalas, nodrošinās atbilstošu atalgojumu NBS nepieciešamām un īpašām amatu grupām.

2021. gadā ir pieņemti vairāk nekā 40 AM virzītie MK rīkojumu projekti, tai skaitā:

MK 2021. gada 19. maija rīkojums Nr. 339 “Par Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālās vidusskolas dibināšanu”, ar kuru noteikts ar 2021. gada 1. jūliju nodibināt Aizsardzības ministrijas pakļautībā esošu profesionālās vidējās izglītības iestādi - Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālo vidusskolu, kuras izveidi un uzturēšanu nodrošināt no Aizsardzības ministrijai piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem.

MK 2021. gada 17. jūnija rīkojums Nr. 428 “Par mobilizācijas pieprasījumu sagatavošanu un izsniegšanu”, ar kuru noteikts, ka Nacionālie bruņotie spēki sadarbībā ar Veselības ministriju un Nacionālo veselības dienestu nodrošina mobilizācijas pieprasījumu sagatavošanu un izsniegšanu, lai mobilizācijas izsludināšanas gadījumā saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatības novēršanas pasākumiem laikus tiktu veikta pretepidēmijas pasākumu īstenošana un vakcinācija pret Covid-19 infekciju.

MK 2021. gada 7. septembra rīkojums Nr. 628 “Grozījumi Ministru kabineta 2021. gada 10. augusta rīkojumā Nr. 518 “Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu””, kurš izdots, lai efektīvizētu Nacionālo bruņoto spēku personāla iesaisti atbalsta sniegšanā Valsts robežsardzei ārkārtas situācijā uz Latvijas Republikas - Baltkrievijas Republikas valsts robežas, paredzot, ka var noteikt tādu virsstundu darba laiku, kas pārsniedz Darba likumā noteikto maksimālo virsstundu darba laiku.

Nodrošinājuma politika

Iepirkumi

Atbilstoši apstiprinātajam aizsardzības budžetam NBS turpināja īstenot plānveida un visaptverošu modernizāciju, kas ietver jauna aprīkojuma iegādi. NBS sniedza atbalstu arī Iekšlietu ministrijas padotības iestādei – Valsts robežsardzei – valsts robežas neaizskaramības nodrošināšanā. Turpinājās Valsts robežsardzes apgāde ar ekipējumu – ar tehniskajiem līdzekļiem, peldlīdzekļiem un gaisa kuģiem tās uzdevumu veikšanai jūrā. Minēto materiāltehnisko līdzekļu iegāde bija plānota arī NBS vajadzībām, tādējādi Valsts robežsardzei paredzētais apjoms tika pievienots AM un NBS jau uzsāktajiem un plānotajiem iepirkumiem, neradot papildu administratīvo slogu jaunu iepirkumu organizēšanā.

Lielākie finanšu resursi un apjomīgākās iegādes NBS 2021. gadā no iepirkumiem plānotā finansējuma

bija transportlīdzekļiem un speciālai tehnikai – 25% apmērā, munīcijai un sprāgstvielām – 17%, individuālā un kolektīvā ekipējuma iegādēm – 14%, bruņojumam – 9%, jūras un gaisa kuģiem – 6%, sakaru un informācijas tehnoloģiju nodrošinājumam – 5%.

2021. gada maijā tika noslēgts līgums ar Latvijas militārās industrijas uzņēmumu SIA “VAIROG EU” par munīcijas piegādi NBS. Viens no lielākajiem līgumiem tika noslēgts par IMANTAS klases kuģu elektroapgādes atjaunošanu laika periodā no 2021. līdz 2024. gadam. Tika iegādātas M109 A50e tipa pašgājējhaubices un investēti līdzekļi M109 WPS haubiču torņa apkopes un pārbaudes sistēmās, atjaunināšanā, uzturēšanā un personāla apmācībā. Papildināts NBS auto parks, iegādāts speciālais ekipējums jūras operācijām, pretzonu sistēmu un iekārtu kopums, dažādu jaudu dīzeļģeneratori, ūdens lielgabali NBS vajadzībām. Vispārējās vienošanās ietvaros tika noslēgti līgumi par dažādu pārtikas produktu iegādi NBS vajadzībām un sausās uzturdevas militārām vajadzībām piegādi, komplektēšanu un iepakojšanu.

Kopīgi iepirkumi ir efektīvs instruments, lai samazinātu pieaugošās aizsardzības jomas izmaksas un nodrošinātu aprīkojuma savstarpējo savietojamību starp NATO dalībvalstīm. Kopīgie iepirkumi ļauj samazināt iepirkumu administratīvās un loģistikas izmaksas, veicināt sadarbību starp valstīm un nodrošināt vienotiem standartiem atbilstoša aprīkojuma iegādi. 2021. gadā saņemti pirmie četri jaunie 6x6 bruņumašīnu transportlīdzekļi no uzņēmuma “Patria”. Starpvaldību vienošanās ar Somiju par 6x6 bruņoto mobilitātes platformu programmas uzsākšanu un Latvijas, Somijas un uzņēmuma “Patria” parakstītais līgums par 6x6 bruņutransportieru iegādi stiprinās gan NBS kaujas spējas, gan Latvijas industriju un ekonomiku kopumā. Plānots, ka no 2023. gada šīs platformas pilnībā tiks ražotas Latvijā.

Tika turpināta Baltijas valstu sadarbība nodrošinājuma un iepirkumu jomā. Baltijas valstu

sadarbība kopīgu iepirkumu īstenošanā nākotnē būs būtiska, lai stiprinātu piegādes ķēžu noturību, nodrošinātu kopīgu pieeju ekipējuma uzturēšanā, tādējādi samazinot uzturēšanas izmaksas, kā arī celtu Latvijas, Lietuvas un Igaunijas izmantotā ekipējuma savstarpējo savietojamību. Baltijas valstis noslēdza līgumu par kopīgu mīnu, aizsardzības lādiņu, šķēršļu spridzināšanas lādiņu un lieljaudas aizsardzības lādiņu iegādi, pirmās piegādes plānotas 2022. gadā.

2021. gadā tika īstenoti vairāki iepirkumi starptautisko organizāciju un starpvalstu iniciatīvās. Latvija ASV pārdošanas programmas ietvaros noslēdza vairākus līgumus par ekipējuma iegādi par kopējo summu 3 307 380 ASV dolāri (2 971 515,56 eiro). ASV valdība pieņēmusi vairākus lēmumus par ekipējuma, apmācību vai tehniskā atbalsta nodrošināšanu Latvijai dažādu atbalsta programmu ietvaros, piemēram, pieņemts lēmums piegādāt Latvijai nakts redzamības ierīces vairāk nekā 5 miljonu ASV dolāru vērtībā.

NATO Atbalsta un iepirkumu aģentūras Loģistikas biržā 2021. gadā veikti 12 pasūtījumi, iegādāti 164 dažādi materiāltehniskie līdzekļi 2,9 miljonu eiro apmērā.

NATO Atbalsta un iepirkumu aģentūras Munīcijas atbalsta partnerībā 2021. gadā noslēgti trīs munīcijas piegādes līgumi 2,8 miljonu eiro apmērā par rokas granātu un dažāda izmēra patronu iegādi Piegādāta arī munīcija iepriekšējos gados noslēgto līgumu ietvaros 11,8 miljonu eiro apmērā.

2021. gadā aizsardzības nozarei tika uzdots veikt individuālo aizsardzības līdzekļu iepirkumus un transportēšanu. Valsts aizsardzības un loģistikas iepirkumu centrs (VALIC) noslēdza 31 darījumu, no kuriem 12 vispārīgās vienošanās un 19 preču piegādes līgumus, tādējādi kopā 2020. un 2021. gadā nodrošinot gandrīz visu 2021. gada 13. maija MK noteikumos Nr. 308 minēto individuālo aizsardzības līdzekļu un medicīnisko iekārtu ātru pieejamību valsts un pašvaldības institūcijām steidzamas nepieciešamības gadījumā. 2021.

gadā individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un medicīniskajām iekārtām tika izlietots finansējums 14,17 miljonu eiro apmērā.

Infrastruktūra

2021. gadā ir noslēgts līgums par būvdarbu veikšanu jaunajai Zemessardzes bataljona bāzei Aizkrauklē. Zemessardzes bataljona bāzei Jēkabpils novadā uzsākts būvniecības darbu iepirkums. Turpināti darbi noliktavu un administratīvo telpu būvniecībai Preiļu militārajā bāzē, kā arī noslēgts būvdarbu līgums par infrastruktūras attīstību militārajā bāzē “Meža Strautiņi”.

Gaisa spēku Aviācijas bāzē Lielvārdē uzcelta remontdarbnīca un pretgaisa aizsardzības apmācību ēka, Alūksnes militārajā bāzē pabeigta jaunā Kājnieku skolas Sporta kompleksa būvniecība, savukārt Rīgā, Krustabaznīcas ielā 9, uzcelta karavīru un zemessargu individuālā ekipējuma noliktava.

Veikta reģionālo poligonu attīstība. Poligona “Mežaine” attīstības vajadzībām turpināta nepieciešamo nekustamo īpašumu atsavināšanas procedūra, pabeigta šautuves kompleksa izbūve, turpināti administratīvās ēkas atjaunošanas darbi un teritorijas sakopšanas darbi. Poligonā “Meža Mackeviči” uzsākta būvdarbu iepirkumu procedūra tilta izbūves vajadzībām, kas nodrošinās pilnvērtīgu piekļuvi poligonam, turpināts darbs pie divu 300 m šautuvju un granātu mešanas laukumu projektēšanas, kā arī turpinās darbs pie teritorijā paredzētā papildu šautuves projekta, kuru plānots īstenot NATO Drošības investīciju programmas projekta ietvaros. Reģionālajā poligonā “Lāčusils” pabeigts darbs pie 600 m un 1500 m šautuvju projektēšanas iepirkuma.

Atbilstoši starptautiskajiem līgumiem turpinās Amerikas Savienoto Valstu finansēto objektu būvniecība, kas papildu nacionālajam finansējumam sniedz būtisku ieguldījumu militārajā infrastruktūrā. Finansējuma mērķis ir nodrošināt un stiprināt Latvijas kā uzņemošās valsts atbalsta spējas. Lielākā daļa finansējuma infrastruktūras attīstībai tiek

ieguldīta NBS bāzēs Rīgā, Ādažos un Lielvārdē. NBS bāzē Rīgā tika pabeigti militārās bāzes ceļa labošanas darbi un daudzfunkcionālās noliktavas būvniecība, kas īstenots ar ASV līdzfinansējumu Eiropas Atturēšanas iniciatīvas projektu ietvaros. Atbilstoši starptautiskajiem nolīgumiem veikta arī Kanādas bruņoto spēku finansētās infrastruktūras izbūve.

Industrija

Viens no būtiskiem AM uzdevumiem industrijas jomā ir komersantu licencēšana darbībai ar stratēģiskās nozīmes precēm. Līdz 2022. gada sākumam komercdarbībai ar stratēģiskās nozīmes precēm ir licencēti 66 Latvijas Republikā reģistrēti komersanti, savukārt militārā ražotāja sertifikāts ir izsniegts trīs militārajiem ražotājiem un izvērtēšanā ir vēl trīs šādu sertifikātu pieteikumi. Katru gadu licencēto komersantu skaits palielinās par aptuveni 10 %, kas liecina par industrijas attīstību un iesaisti aizsardzības nozarē.

2021. gadā AM parakstīja vienošanos ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju un Latvijas Finanšu nozares asociāciju par sadarbību militārās nozares komersantu izvērtēšanā. Vienošanās paredz, ka kredītiestādes, vērtējot pakalpojuma sniegšanu militārās industrijas uzņēmumiem, varēs izmantot AM apliecinājumus par veiktajām komersantu pārbaudēm, tādējādi uzņēmumiem mazinot birokrātisko slogu un atvieglojot piekļuvi finanšu līdzekļiem.

Turpināja darboties AM izveidotā grantu sistēma militāra vai divējāda lietojuma produktu attīstības atbalstam. 2021. gadā tika saņemti 25 inovatīvu produktu attīstības projektu pieteikumi, kuriem pieejams aizsardzības nozares līdzfinansējums 450 tūkstošu eiro apmērā. Pieteikto projektu vidū bija risinājumi mobilās būves treniņiem, bezpilota lidaparāti un sauszemes transportlīdzekļi, sausās uzturdevas risinājumi, sakaru drošība un citi. Tika atbalstīti septiņi produktu piedāvājumi tādās prioritārajās jomās kā bezpilota sistēmas, elektroniskā karadarbība un bruņojums.

2021. gadā MK atbalstīja AM iniciatīvu īstenot maģistra darbu konkursu lietišķās pētniecības jomā. Konkursā tiks piešķirts atbalsta finansējums maģistra programmā studējošajiem divās augstākās izglītības iestādēs – vienā reģionālajā un vienā Rīgas augstākās izglītības iestādē, kuras tiks izvēlētas pēc rotācijas principa. Ir iecerēts, ka viena atbalsta finansējuma apmērs ir 5000 eiro un to saņems divi visaugstāk novērtētie studējošie katrā no augstākās izglītības iestādēm. 2021. gadā vienošanās tika slēgta ar Rīgas Tehnisko universitāti un Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmiju.

AM uzsāka Aizsardzības inovāciju pētījumu programmu, kuras mērķis ir jaunu prototipu, produktu vai tehnoloģiskā risinājuma izveide atbilstoši valsts aizsardzības nozares un NATO politikas plānošanas dokumentos noteiktajām aizsardzības tehnoloģiju prioritātēm. Par prioritārajām nozarēm noteiktas: kibernetika un elektroniskā karadarbība, fotoniskās ierīces drošiem sakariem un kibertelpas ekonomiskākiem risinājumiem; robotika, multifunkcionālā sensorika, bezpilota sistēmas un saistītie autonomijas risinājumi; karavīru aprīkojuma sistēmas, t.sk. individuālais ekipējums un tekstila tehnoloģijas, valkājamā elektronika. 2021. gada programmā konkursam tika pieteikti 11 projekti, no kuriem pēc Latvijas Zinātnes padomes izvērtējuma uzvarēja trīs Rīgas Tehniskās universitātes pieteiktie projekti. Programmas darbības laikā no 2021. gada līdz 2023. gadam finansējums plānots 1,5 miljonu eiro apmērā.

Aizvadītajā gadā Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas struktūrā darbu sāka Aizsardzības tehnoloģiju un inovāciju centrs, kura darbā par prioritārām tika izvirzītas Valsts aizsardzības koncepcijā noteiktās tehnoloģiju jomas, piemēram, dažāda veida bezpilota sistēmas un to apkarošanas risinājumi, modernas sakaru un datu pārraides tehnoloģijas, inovatīvs karavīru individuālais ekipējums u.c.

AM ir veidojusi ciešu sadarbību ar Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federāciju (DAIF). 2021.

gadā aizsardzības ministrs un DAIF parakstīja vienošanos par ilgtermiņa sadarbības turpināšanu. Tā paredz turpināt federācijas iesaisti NATO un ES līmeņa aizsardzības industrijas līdzdalības struktūrās, lai attīstītu vietējo uzņēmumu pārrobežu sadarbību un industrijas dalību starptautiskās piegādes ķēdēs, veicinot pašmāju uzņēmumu konkurētspēju ārvalstu aizsardzības un drošības tirgos.

2021. gadā Ādažu militārajā bāzē AM sadarbībā ar DAIF organizēja ikgadējo aizsardzības industrijas pasākumu “Latvijas uzņēmēju spēju demonstrāciju diena 2021”. Tā mērķis bija iepazīstināt NBS un citu Ādažu militārajā bāzē izvietoto spēku pārstāvjus ar Latvijā ražotiem produktiem un piedāvātajiem pakalpojumiem, kas jau tiek izmantoti bruņoto spēku nodrošinājuma un apgādes sistēmā vai ir ar šādu potenciālu. Industrijas pasākumā piedalījās 48 uzņēmumi un pētniecības iestādes, kas pārstāvēja mašīnbūves, metālapstrādes un militāro tehnoloģiju jomas, kā arī citu militāra vai divējāda pielietojuma produktu ražotāji.

Kā viens no galvenajiem darbības virzieniem tika noteikta piegāžu drošība lielākajos NBS iepirkumos. Viens no kritērijiem piegāžu drošības nodrošināšanā ir prasība vietējo apakšuzņēmēju iesaistei līguma izpildes procesā. Piemērs ir Latvijas un Somijas kopīgais 6x6 bruņumašīnu izstrādes projekts sadarbībā ar Somijas uzņēmumu “Patria Land Oy”, kura ietvaros Latvijā tiks ražotas un komplektētas bruņumašīnu sastāvdaļas vismaz 30% apmērā. Ir plānots, ka bruņumašīnu uzturēšana, remonts un iespējamā nākotnes modernizācija tiks veikta Latvijā.

AM strādā arī pie stratēģiskās partnerības nostiprināšanas, kas ietver līgumu slēgšanu ar Latvijas industriju NBS kaujas spēju nodrošināšanai kritiskās nodrošinājuma jomās. Piemērs ir līgums par munīcijas ražošanu un komplektēšanu Latvijā.

Aizsardzības industrijas attīstība rada nepieciešamību pilnveidot piegādes drošības un stratēģiskās partnerības tiesisko regulējumu. Ir uzsākts darbs pie Aizsardzības industrijas atbalsta likuma projekta,

kā arī notiks sadarbība ar aizsardzības industriju, piemēram, veicinot NATO/ES investīciju piesaisti pētniecībā un izstrādē un jau ieviesto industrijas attīstības atbalsta mehānismu stiprināšanai (AM grantu konkurss, aizsardzības inovāciju pasākumi u.c.).

Aizsardzības spēju attīstības projekti

NBS Vieglo kājnieku spējas projektā, turpinot Zemessardzes attīstību, zemessargi tiek nodrošināti ar atbilstošu individuālo un kolektīvo ekipējumu, tai skaitā veiktas nepieciešamās iegādes vieglo kājnieku rotu, paaugstinātās gatavības vienību attīstībai (snaiperšautenes, sakaru līdzekļi, munīcija, novērošanas un ugunsvadības aprīkojums, kolektīvais ekipējums u.c.).

NBS komandvadības spējas projektā tika turpināta Nacionālā misijas tīkla attīstība, NBS komandvadības sistēmas programmnodrošinājuma ieviešana, sakaru un informācijas sistēmu materiāltehnisko līdzekļu iegādes izvērēamo komandpunktu nodrošināšanai.

NBS medicīniskās atbalsta spējas attīstības projekts tika uzsākts 2021. gadā. Tā ietvaros NBS tika uzsākta personāla apmācība, kā arī iegādāti militārās medicīnas tehniskie līdzekļi, iekārtas un ekipējums.

Izlūkošanas, gaisa telpas novērošanas un pretgaisa aizsardzības projekta ietvaros uzsākta gaisa telpas novērošanas un pretgaisa aizsardzības komandvadības centru ieviešana, turpinās atbalsta ekipējuma iegāde, kā arī infrastruktūras attīstība. Uzsākts darbs pie nākamā gaisa telpas novērošanas un pretgaisa aizsardzības spējas attīstības plānošanas cikla 2023.–2030. gadam.

Operacionālās un taktiskās izlūkošanas projektā turpinās šīs spējas attīstība, iegādājoties nepieciešamos materiāltehniskos līdzekļus un nodrošinot speciālistu apmācības.

mehanizācijas projektā 2021. gadā atbilstoši līgumam par papildu 74 CVR(T) iegādi tika saņemta 21 CVR(T), līguma nosacījumu izpildi plānots pabeigt līdz 2022. gada beigām. Tiek turpināta CVR(T) piegāde, kā arī to aprīkošana ar sakariem un ieviešana ekspluatācijā.

NBS Netiešās uguns atbalsta spējas projektā tika turpināts darbs, lai nodrošinātu plānveida un visaptverošu spējas attīstību ilgtermiņā. 2021. gadā tika pilnībā pabeigtas 155 mm platformu iegādes un to saņemšana Latvijā, kā arī turpināts darbs, lai nodrošinātu ieroču platformu nodrošinājumu ar apkopesdarbiem un rezerves daļukrājumiem. Noslēgti vairāki iepirkumu procesi spējas nodrošināšanai ar pozicionēšanas un mērķa noteikšanas ekipējumu, turpinājās arī tehnisko speciālistu apmācība spējas ieroču platformu uzturēšanai.

Kaujas inženieru spēju attīstības projektā Pretmobilitātes spēju stiprināšanas ietvaros tika iegādāta konstrukciju inženieru tehnika (buldozeri, universālie traktori un iekrāvēji un cita zemes darbu tehnika), kā arī papildināti NBS mīnu krājumi. NBS mobilitātes spēju paaugstināšanai ieviesta ceļu attīrīšanas spēja. Pilnveidotas improvizēto spridzināšanas ierīču neitralizēšanas spējas vispārējā inženieru atbalsta sekmēšanai kā NBS vienību, tā arī civilā sektora atbalstam.

NBS Videjās klases helikopteru nomainas projektā turpināts darbs, lai saņemtu *UH-60M Black Hawk* helikopterus atbilstoši AM un ASV valdības noslēgtajam līgumam. Militārās aviācijas administrācija ir pabeigusi sākotnējos darbus, kas nepieciešami, lai uzsāktu valsts militārās aviācijas lidotspējas uzraudzību. Ir veikts angāra (helikopteru izvietošanai, tehniskai apkopei un remontam, rezerves daļu uzglabāšanai) būvprojekta izstrādes iepirkums. Ir sagatavoti pagaidu risinājumi esošās infrastruktūras izmantošanai, kā arī turpināta personāla (tehniķu un pilotu) pārkvalifikācija ASV darbam ar UH-60M.

NBS Sauszemes spēku kājnieku brigādes

Gaisa vadības un kontroles sistēmas

programmatūras bāzētais elements (ASBE-ACCS (Air Command and Control) Software Based Element) projekts tika turpināts saskaņā ar starpvalstu parakstīto saprašanās memorandu ar NATO Komunikāciju un informācijas aģentūras un NATO infrastruktūras padomes apstiprinātajiem dokumentiem. Veikti ASBE Balss sakaru sistēmas testu izvērtējumi pirms sistēmas gala pieņemšanas.

Īsviļņu radio sakaru apraides sistēmas (BRASS/BLOS – Broadcast and Ship to Shore/Beyond Line of Site) projekts tika turpināts kopējās NBS komandvadības spējas kontekstā saskaņā ar NBS attīstības plānu un NATO infrastruktūras padomes apstiprinātajiem dokumentiem. Pabeigta vadlīniju dokumentācijas izstrāde BRASS/BLOS infrastruktūras projektēšanas un būvniecības prasībām. Pārņemtas AM valdījumā nepieciešamās zemes vienības infrastruktūras izveidošanai.

Nacionālā kiberdrošības politika

AM koordinē kiberdrošības politikas veidošanu un īstenošanu, kā arī nodrošina Nacionālās informācijas tehnoloģiju drošības padomes un Digitālās drošības uzraudzības komitejas darbu. Kiberdrošība ir visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas elements, kuras loma kļūst arvien svarīgāka, ņemot vērā sekas, kādas valstij un sabiedrībai var nodarīt pret to vērsts kiberuzbrukums (informācijas tehnoloģiju (IT) drošības incidents). Kiberdrošības politikas vīzija ir droša, atvērta, brīva un uzticama kibertelpa, kurā garantēta valstij un sabiedrībai būtisku pakalpojumu droša, uzticama un nepārtraukta saņemšana un sniegšana, un indivīda cilvēktiesības tiek ievērotas kā fiziskajā, tā virtuālajā vidē.

2020. gadā Eiropas Savienība publicēja rīkkopu 5G drošībai, kas jāīsteno dalībvalstīm, lai mazinātu kiberdrošības riskus 5G tīklos, un ietver rekomendācijas pasākumiem, kuriem būtu jāpiešķir prioritāte risku ietekmes mazināšanas plānos dalībvalstu un ES līmenī. 2021. gadā turpinājās darbs rīkkopas ieviešanai. Latvija uz mobilo sakaru operatoriem raugās kā uz informācijas

tehnoloģiju kritiskās infrastruktūras īpašniekiem, uz šiem komersantiem tiek attiecināts informācijas tehnoloģiju kritiskai infrastruktūrai noteiktais tiesiskais regulējums. Tiesisko regulējumu veido Nacionālās drošības likums, Informācijas tehnoloģiju drošības likums un uz to pamata izdotie Ministru kabineta noteikumi. Ir plānots Eiropas Savienības rīkkopā 5G drošībai noteiktos pasākumus attiecināt ne tikai uz piektās paaudzes mobilajiem elektronisko sakaru tīkliem, bet gan uz publiskajiem elektronisko sakaru tīkliem kopumā.

2021. gadā aizsardzības ministra pakļautībā esošā Digitālās drošības uzraudzības komiteja (DDUK) pieņēma lēmumu saglabāt kvalificēta uzticama sertifikācijas pakalpojuma sniedzēja statusu VAS “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” (LVRTC) un tā sniegtajiem sertifikācijas pakalpojumiem, kā arī LVRTC statusu kā kvalificētam paaugstinātas drošības elektroniskās identifikācijas pakalpojumu sniedzējam. Komiteja apstiprināja LVRTC un tā sniegto pakalpojumu atbilstību augstākajām drošības prasībām.

2021. gada 14. decembrī Ministru kabinets apstiprināja informatīvo ziņojumu “Par koordinētas ievainojamību atklāšanas procesa ieviešanu valsts pārvaldē”, ar kuru tiek noteikta kārtība, kādā IT speciālisti, pētnieki vai citi sabiedrības locekļi var meklēt un ziņot par atklātām informācijas un komunikācijas tehnoloģiju drošības nepilnībām valsts pārvaldes iestāžu informācijas sistēmās un resursos, to darot atbilstoši iestādes noteiktajai un publicētajai kārtībai. Šajā procesā Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcijai (CERT. LV) būs vidutāja un koordinatora loma koordinētas ievainojamību atklāšanas procesā, savukārt iestāžu dalība būs brīvprātīga.

Nacionālā informācijas tehnoloģiju drošības padome 2021. gadā rīkoja divas sēdes, kurās tika pārrunāti problēmjautājumi un kiberjomas aktualitātes. Nacionālā mērogā tika apspriestas tādas tēmas kā Latvijas valsts vienotā interneta apmaiņas punkta plāns, koordinētu ievainojamību atklāšana valsts

pārvaldē un nacionālā kibernetikas pārvaldība Latvijā. Plašākā līmenī tika diskutēts par Eiropas kibernetikas koordinācijas centra izveidi, NIS2 Direktīvas attīstību, kā arī tika apspriests saturs ES kibernetikas stratēģijas desmitgadei.

Turpinot veiksmīgi iesākto, tika attīstītas NBS Zemessardzes Kiberaizsardzības vienības spējas, piedaloties Kiberpoligonu federācijas projektā. 2020. gadā tika izveidota Vidzemes reģionālā Kiberaizsardzības nodaļa, bet 2021. gadā darbu uzsāka arī Kurzemes Kiberaizsardzības nodaļa.

2021. gada 22. novembrī tika noslēgta vienošanās starp Latvijas un Polijas aizsardzības ministriju ar mērķi izveidot sadarbības ietvaru un procedūras starp abu valstu militāro informācijas tehnoloģiju incidentu reaģēšanas komandām, lai uzlabotu valstu kibernetikas stāvokli, savstarpēji apmainoties ar zināšanām, pieredzi un gūtajām mācībām, stiprinātu valstu tīklu aizsardzību, apmainoties ar informāciju par aktuālākajiem kibernetiskajiem draudiem, kā arī uzlabotu kibernetikas speciālistu prasmes un kompetenci, rīkojot kopīgas apmācības.

2021. gadā stājās spēkā ES regula Nr. 2021/887, ar kuru tika izveidots Eiropas kibernetikas kompetenču centrs (ECCC) un dalībvalstu nacionālo koordinācijas centru (NKC) tīkls. Saskaņā ar MK pieņemto informatīvo ziņojumu regulā noteikto funkciju īstenošana tika uzticēta Aizsardzības ministrijai, kas tika oficiāli nominēta kā Latvijas NKC. NKC pamatuzdevums būs atbalstīt vietējo kibernetikas kompetenču kopienas, kuru regulā noteiktajā kārtībā veidos valsts un privātā sektora institūcijas.

Novērtējums par stratēģijas ieviešanu

2020. gadā apstiprinātajā Valsts aizsardzības koncepcijā 2020.-2024. gadam ir noteikti valsts militārās aizsardzības stratēģiskie pamatprincipi, prioritātes un pasākumi miera, valsts apdraudējuma un kara laikā. Jauns elements ir visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešana, kuras

mērķis ir stiprināt valsts institūciju sadarbību, nodrošināt efektīvu publiskās un privātās partnerības mehānismu izstrādi un padziļināt sabiedrības izpratni par iespējām aizsargāt sevi, savu ģimeni un Latvijas valsti krīžu gadījumos. Visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ietvaros ir veikts būtisks darbs pie sabiedrības informēšanas, normatīvo aktu pilnveidošanas un sabiedrības iesaistes valsts aizsardzībā veicināšanas.

Aizsardzības stratēģijas ieviešana ir nepārtraukts process. Atturēšanas politika Latvijā primāri balstās uz nacionālajām aizsardzības spējām jeb nacionālo militāro spēju pilnveidošanu un visaptverošas aizsardzības ieviešanu, NATO kolektīvo aizsardzību jeb sabiedroto politisku un militāru spēku gatavību atbalstīt Latvijas aizsardzību gan miera, gan kara laikā un sabiedroto klātbūtni. Abi šie virzieni ir cieši saistīti. NATO ir kolektīvās aizsardzības alianse, bet vienlaikus tās līguma 3. pants skaidri norāda, ka katras valsts pienākums ir rūpēties par savu aizsardzību.

Aizvadītajā gadā AM un NBS īstenotā drošības un aizsardzības politika atbilda Valsts aizsardzības koncepcijā noteiktajiem stratēģiskajiem pamatprincipiem, prioritātēm un pasākumiem miera laikā.

Iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmas

Iekšējais audits

Pārskata gadā AM audita darba apjomā bija iekļautas aizsardzības nozares 11 pamatdarbības sistēmas un apakšsistēmas un septiņas vadības un atbalsta funkciju sistēmas. Pamatdarbības sistēmu un apakšsistēmu auditu īpatsvars ir 61%, vadības un atbalsta funkciju sistēmas – 39% no kopējā auditējamo sistēmu skaita.

2021. gada auditos tika secināts, ka iekšējās kontroles sistēma darbojas, lai gan ir nepieciešami atsevišķi uzlabojumi. Lai arī konstatēti daži kontroles trūkumi, kopumā novērtētās kontroles ir atbilstošas,

pietiekamas un efektīvas. Tās sniedz pietiekamu pārliecību par to, ka nozares riski tiek vadīti un mērķi sasniegti.

Auditori ir veiksmīgi strādājuši, lai veicinātu iekšējā audita sistēmas attīstību, padarītu to efektīvāku un racionālāku, pilnveidotu AM, tās padotības iestāžu, t.sk. NBS, darbību, sekmētu mērķu sasniegšanu aizsardzības resorā, kā arī sniegtu pietiekamu pārliecību par izveidotās iekšējās kontroles efektivitāti auditējamajās sistēmās, ka riski tiek vadīti un iestādes mērķis tiks sasniegts.

Pārskata gadā ir sniegts 41 audita ieteikums iekšējās kontroles sistēmas uzlabošanai. 2021. gada beigās datu bāzē pēcauditu apkopošanas rezultātā bija 69 audita ieteikumi. No 44 audita ieteikumiem, kuriem izpildes termiņš bija 2021. gads, 36 (82%) audita ieteikumi ir izpildīti. Par astoņiem audita ieteikumiem no atbildīgajiem lūgts termiņa pagarinājums, ņemot vērā ieviešamo ieteikumu komplicēto būtību un padotības iestāžu strukturālās izmaiņas.

AM auditori pārskata gadā turpināja nozīmīgu darbu, sniedzot NATO Drošības investīciju programmas un citu ārvalstu līdzfinansēto projektu realizācijas atbalstu un uzraudzību resorā, lai nodrošinātu izvirzīto mērķu sasniegšanu.

2021. gadā noritēja sekmīga sadarbība ar Valsts kontroles darbiniekiem. AM auditori nodrošināja Valsts kontroles iepriekšējo gadu revīziju ieteikumu ieviešanas uzraudzību, kā arī veica pārbaudi par ministriju konsolidēto gada pārskatu sagatavošanas procesu.

Ģenerālinspekcija

Pārskata gadā Ģenerālinspekcija izskatīja 23 karavīru un fizisku personu iesniegumus, sagatavoja atzinumus un AM atbildes iesniedzējiem. Papildus ir sniegtas konsultācijas karavīriem par interesējošiem jautājumiem saistībā ar dienesta gaitu un tiesību ievērošanu. Vēl sniegtas mutiskas un rakstiskas konsultācijas (ieteikumi, skaidrojumi) par dažādiem

personas datu aizsardzības jautājumiem. Nodrošinot karavīru dienesta apstākļu, savstarpēju attiecību un militārās disciplīnas pārkāpumu izvērtēšanu, ir veiktas arī karavīru aptaujas NBS atsevišķās vienībās, kā arī aptaujas pēc karavīru dalības starptautiskajās operācijās, sagatavojot priekšlikumus konstatēto problēmu risināšanai.

Nodrošinot dienesta pārbaudes AM centrālajā aparātā, NBS un citās ministra un AM padotībā esošajās valsts pārvaldes iestādēs, AM Audita un inspekcijas departaments ir vadījis un veicis 15 pārbaudes, vienu disciplinārlietas izmeklēšanas komisiju un sagatavojis ziņojumus/atzinumus. Ģenerālinspekcijas personāls ir bijis iesaistīts arī kaujas gatavības pārbažu veikšanā NBS.

AM trauksmes celšanas sistēmā 2021. gadā tika saņemti divi trauksmes cēlēju iesniegumi. Pēc faktu pārbaudes iesniegumi netika atzīti par trauksmes cēlēju ziņojumiem.

2021. gadā turpināts darbs pie AM iekšējās kontroles sistēmas korupcijas riska novēršanai. Audita un inspekcijas departaments veikto pārbažu ietvaros ir vērtējis nozarē īstenoto iepirkumu procesu, tai skaitā iepirkumu norises, noslēgto līgumu un vispārīgo vienošanos izpildes, sagatavojis priekšlikumus risku un trūkumu novēršanai.

2.3. Aizsardzības ministrijas padotības iestāžu, t.sk. Nacionālo bruņoto spēku, darbības galvenie virzieni un rezultāti

Jaunsardzes centrs

Jaunsardzes centrs (JC) izglītoja jaunatni valsts aizsardzības jomā, īstenojot Jaunsargu interešu izglītības un valsts aizsardzības mācības (VAM) programmu. 2021. gada 5. janvārī stājās spēkā Valsts aizsardzības mācības un Jaunsardzes likums.

Pērn Jaunsardzē iesaistījās un Jaunsargu interešu izglītības programmu apguva 6418 jaunsargi. Jaunsargiem tika organizēti 2202 pasākumi, kuros kopā piedalījās 28 996 dalībnieki, tostarp 73

2. nodaļa

netmetnes, 794 pārgājieni, 38 ekskursijas, 104 pilsoniskās un patriotiskās audzināšanas pasākumi, 134 sporta sacensības, spēles, 573 dienas apmācības/militarizētās sacensības, kā arī citi pasākumi.

Paralēli Jaunsargu interešu izglītības programmai jaunsargiem tiek piedāvāts apgūt speciālās programmas. Speciālajās programmās darbojas tie jaunsargi, kuri vēlas padziļināti nodarboties ar dažādiem sporta veidiem, piemēram, sporta šaušanu, tūrismu, alpīnismu, velosportu u.c.

JC organizēja dažādus sporta pasākumus. Jaunsargiem bija iespēja piedalīties fiziskās sagatavošanas nodarbībās kvalificētu speciālistu vadībā, kā arī pārbaudīt savas prasmes un spējas starptautiskās orientēšanās sacensībās “Kāpa”, Baltijas karavīru sporta spēlēs u.c. sacensībās. Rimi maratonā piedalījās 90 jaunsargi. Tradicionāli norisinājās ikgadējās orientēšanās sacensības “Vējiņa kauss”, kurās piedalījās 60 jaunsargi, un “Pulkveža Jura Dalbiņa kauss”, kurās piedalījās 70 jaunsargi.

JC, iesaistot sadarbības partnerus, t.sk. nevalstiskās organizācijas, turpināja izstrādāt jaunsargu interešu izglītības programmu, kas paredzēta trīs mācību līmeņiem un pamatskolas vecuma bērniem, bet 2022. gada 1. septembrī ir plānots uzsākt pilotprojektu.

Tika uzsākta jauna tradīcija – netmetņu organizēšana NBS karavīru bērniem. JC laika posmā no 2021. gada jūlija līdz augustam organizēja vasaras lauku netmetnes jaunsargiem un NBS karavīru bērniem, lai popularizētu Jaunsardzes kustību un aktīvu dzīvesveidu, kā arī palielinātu jaunsargu skaitu. Kopumā tika organizētas 17 netmetnes, kurās piedalījās 360 dalībnieki.

Izpildot Saeimas 2018. gada 7. jūnija lēmumu “Par valsts aizsardzības mācības iekļaušanu valsts vidējās izglītības standartā”, 2020./2021. mācību gadā VAM kā izvēles priekšmets tika pasniegts 2043 izglītojamajiem 68 izglītības iestādēs, bet 2021./2022. mācību gadā priekšmets tiek pasniegts 5359 izglītojamiem 97 izglītības iestādēs.

VAM kursa 2. mācību gada izglītojamajiem bija iespēja brīvprātīgi piedalīties praktisko iemaņu netmetnēs, kur praksē tika nostiprināts VAM kursa ietvaros apgūtais un uzlabota fiziskā sagatavotība. 2021. gadā VAM netmetne pirmo reizi tika īstenota sadarbībā ar NBS, un netmetnes organizēšanā tika iesaistīti 20 NBS un Zemessardzes karavīri un zemessargi, kuri kopā ar jaunsargu instruktoriem vadīja nodarbības netmetnes dalībniekiem.

Papildu VAM pamatprogrammai 2021. gadā tika izstrādāts VAM tālmācības programmas paraugs, kuru ir plānots uzsākt kā pilotprojektu 2022. gada 1. septembrī.

Jaunsargu instruktori apmeklēja kvalifikācijas kursus, kas nepieciešami jaunsargu instruktora amata pienākumu kvalitatīvai pildīšanai, tostarp netmetņu vadītāju kursu, paplašinātās pirmās palīdzības apmācības programmu, apguva speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā u.c. Jaunsargu instruktori turpināja iegūt augstāko izglītību Latvijas augstskolās, tostarp Latvijas Sporta pedagogijas akadēmijā studēja 55 jaunsargu instruktori un darbinieki, citās augstskolās – 12 jaunsargu instruktori

Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs

Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs (VAMOIC) nodrošināja pilna cikla būvniecības procesa organizēšanu un projektu vadību visā valsts teritorijā esošajos valsts aizsardzības objektos – ēku un būvju apsekošanu, projektēšanas uzdevumu izstrādi, projektēšanas darbu uzraudzību, būvdarbu autoruzraudzību un būvuzraudzību, objektu pieņemšanu ekspluatācijā un konsultēšanu garantijas termiņa laikā.

2021. gadā nekustamo īpašumu atjaunošanai, pārbūvei un būvdarbiem (līgumu ietvaros) tika izlietoti 35,86 miljoni eiro. 2021. gadā būvniecības jomā noslēgti 250 dažādi līgumi par kopējo summu 33 miljoni eiro.

Būtiski ieguldījumi veikti, lai stiprinātu Latvijas Republikas kā NATO uzņemošās valsts kapacitāti, gaisa telpas aizsardzības spējas un sauszemes spēku spēju tālāku attīstību. Latvijā arī īstenoti NATO finansēti vai līdzfinansēti projekti, kuri būtiski stiprinās NATO kopējās aizsardzības spējas.

VAMOIC veica vides aizsardzības pasākumus valsts aizsardzības militāros objektos, tostarp piesārņojuma izpēti un monitoringu (vēsturiskais piesārņojums, degvielas uzpildes stacijas, ūdens kvalitātes mērījumi), dabas vērtību izpēti un aizsardzību, kā arī nodrošināja centralizētu aizsardzības nozarē radušos bīstamo atkritumu un specializēti utilizējamu atkritumu nodošanu tālākai apsaimniekošanai.

Izmantojot Luksemburgas Lielhercogistes piešķirtos finanšu līdzekļus, turpinājās darbs pie vēsturiskā grunts un gruntsūdens piesārņojuma sanācības trīs NBS bāzēs.

Tika veikta piesārņotās grunts sanācija Jūras spēku bāzē Daugavgrīvā, kur tika likvidēts piesārņojuma avots un veikta piesārņotās grunts ekskavācija. Pēc bijušās degvielas glabātas un cisternu demontāžas un visvairāk piesārņotās grunts ekskavācijas uzstādīta sistēma, lai turpinātu sanāciju Zemessardzes 19. bataljona bāzē Ulbrokā, Ropažu novadā. Veikta detalizēta pirmssanācijas izpēte, lai noteiktu piesārņojuma apjomu bijušajā naftas produktu pārkraušanas termināla vietā NBS Aviācijas bāzē.

VAMOIC nodrošināja 83 ha meža sastādīšanu, jaunaudzes tika koptas 180 ha platībā, un sagatavota augsne meža atjaunošanai 40 ha platībā, sagatavoti un iesniegti atmežošanas procesam nepieciešamie dokumenti, kā arī veikta koku ciršana sadarbībā ar AS “Latvijas valsts meži”.

Ugunsdrošības paaugstināšanai militārajos poligonos atjaunotas un izveidotas mineralizētās joslas vairāk nekā 200 km kopgarumā. Ādažu poligonā veikta šautuvju uzturēšana, pļaujot zāli un atvases 135 hektāru platībā. Iegādāts kāpurķēžu ekskavators ceļu un meliorācijas sistēmu uzturēšanai. Uzsākta sešu

meliorācijas atjaunošanas projektu īstenošana.

Sadarbībā ar NBS un LĢIA izdota karavīru lauka karte poligona “Lāčusils” teritorijai, kas paredzēta militāro mācību plānotājiem un karavīriem, kas piedalās militārajās mācībās poligonā. Apsaimniekošanas nodrošināšanai 2021. gadā veikts 31 iepirkums. Iepirkumu procesos tiek turpināta Zaļā publiskā iepirkuma prasību ieviešana, tiek meklētas iespējas papildināt iepirkumus ar Zaļā publiskā iepirkuma prasībām par videi draudzīgākiem kritērijiem, piemēram, tādu preču iegādi, kuru izgatavošanā nav izmantotas bīstamas ķīmiskas vielas un materiāli, kas var kaitēt un piesārņot apkārtējo vidi. VAMOIC ir uzsācis gatavot iepirkumus par videi draudzīgas ar elektrību darbināmas tehnikas piegādi saimniecisko darbu veikšanai militārajās bāzēs.

Uzturot objektu elektrosaimniecību un siltumapgādes infrastruktūru, ir veikti energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi vairākos aizsardzības nozares objektos. Kopējais sasniegtais enerģijas ietaupījums sastāda vairāk nekā 234 MWh/gadā.

īstenota 34 nekustamo īpašumu pārņemšana AM valdījumā valsts aizsardzības vajadzībām un divu AM valdījumā esošo nekustamo īpašumu nodošana pašvaldības īpašumā.

Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs

Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs (VALIC) tika izveidots 2021. gada 1. janvārī. Centrs nodrošināja karavīru pilna cikla apgādi ar individuālo ekipējumu, veica aizsardzības nozares iepirkumu (individuālā ekipējuma, kolektīvā ekipējuma, ieroču, munīcijas, sakaru līdzekļu, kaujas un nodrošinājuma transporta un citu militāra rakstura preču un pakalpojumu centralizēto iepirkumu) un citu valsts pārvaldes iestāžu vajadzībām, tai skaitā epidemioloģiskās drošības nodrošināšanas resursu (individuālo aizsardzības līdzekļu, medicīnisko ierīču un dezinfekcijas līdzekļu), nepieciešamo iepirkumu organizēšanu, kā arī uzsāka aizsardzības

nozares materiāltehnisko līdzekļu uzskaites datu sakārtošanu.

Nodrošinājuma reformas ietvaros tika centralizēta un unificēta profesionālā dienesta (PD) un zemessargu apgādes sistēma, kā arī ieviesti vienoti apgādes principi, nodrošinot, ka PD karavīri un zemessargi tiek ekipēti pēc vienotiem individuālā ekipējuma apgādes standartiem vienās un tajās pašās noliktavās, piemērojot tuvākās noliktavas apkalpošanas metodi. Pateicoties izveidotajam vienotajam individuālā ekipējuma datu pārvaldības apgabalam, tika nodrošināts princips, ka karavīri un zemessargi var saņemt un nodot ekipējumu ne tikai savai vienībai piekritīgā VALIC noliktavā, bet arī citās reģionālās VALIC noliktavās, piemēram, atrodoties mācību komandējumā vai militārajās mācībās citā Latvijas reģionā.

Tika īstenota pāreja uz jauno kamuflāžas paternu WLPT. Lielākā daļa karavīru un zemessargu jau ir saņēmuši vismaz vienu jaunā parauga formas tērpu. Plānots, ka pāreja uz jauno formas tērpu turpināsies arī 2022. gadā un 2023. gadā. Tika intensīvi papildinātas noliktavu rezerves, lai spētu apgērbt un nodrošināt kaujas rezervi ne tikai PD karavīriem un zemessargiem, bet arī NBS rezerves karavīriem.

Sakarā ar krīzi uz valsts austrumu robežas 2021. gada otrajā pusē VALIC saņēma uzdevumu nodrošināt Valsts robežsardzi ar karavīru individuālo ekipējumu. Tika veikta papildu individuālā ekipējuma iegāde Valsts robežsardzes vajadzībām un ekipējuma nodošana Valsts robežsardzei lietošanā.

Uzsākot kadetu apmācību Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskolā, no VALIC noliktavas nodrošināja audzēkņus ar formastērpa sastāvdaļām un individuālo ekipējumu.

Lai nodrošinātu efektīvu PD karavīru un zemessargu apgādi, tika veikta noliktavu saimniecības optimizācija. VALIC noliktavu tīklā tika integrēta Zemessardzes vienību apgāde, un tika izveidotas reģionālās noliktavas Kuldīgā, Lūznāvā un Alūksnē.

2021. gadā PD karavīru, zemessargu, kadetu apgāde tika organizēta kopā astoņās VALIC noliktavās.

Nodrošinājuma reformas ietvaros tika uzsākta JC noliktavu un apgādes funkcijas integrēšana vienotā VALIC apgādes tīklā. Tika pārņemta JC centrālā individuālās lietošanas materiāltehnisko līdzekļu (MTL) noliktava, lai 2022. gadā varētu uzsākt jaunsargu apgādi un nodrošināt VAM programmas audzēkņus ar formas tērpa sastāvdaļām un ekipējumu.

Organizējot centralizētos iepirkumus un nodrošinot loģistiku, VALIC sniedza atbalstu sabiedrībai Covid-19 pandēmijas izplatības ierobežošanai un tās radīto seku pārvarēšanai. VALIC turpināja iegādāties individuālās aizsardzības līdzekļus valsts materiālās rezerves nodrošināšanai, kā arī veica to uzglabāšanu un izsniegšanu. Palielinoties individuālās aizsardzības līdzekļu rezervju apjomam un preču klāstam, militārajām precēm paredzēto noliktavu kapacitāte uzņemt epidemioloģiskās drošības nodrošināšanas resursus tika izsmelta, un šim nolūkam tika izveidota papildu noliktava. Tādējādi VALIC noliktavu tīkls paplašinājās līdz deviņām noliktavām.

Nodrošinot VALIC funkciju veikt publiskos iepirkumus AM un tās padotībā esošo iestāžu, kā arī NBS vajadzībām, 2021. gadā norisinājās darbs pie vairāk nekā 200 iepirkumu procedūrām. Aizvadītajā gadā centrs NBS apgādes funkcijas ietvaros veica materiāltehnisko līdzekļu iegādi (pasūtījumus esošo līgumu ietvaros) aptuveni 15,5 miljonu eiro vērtībā.

Nodrošinot individuālo aizsardzības līdzekļu, medicīnisko ierīču un dezinfekcijas līdzekļu, kas paredzēti epidemioloģiskās drošības nodrošināšanai, centralizētu iegādi, 2021. gadā VALIC noslēdza 31 (trīsdesmit vienu) darījumu, tostarp divpadsmit vispārīgās vienošanās un deviņpadsmit preču piegādes līgumus, tādējādi kopā 2020. gadā un 2021. gadā nodrošinot gandrīz visu MK noteikumos Nr. 308 minēto individuālo aizsardzības līdzekļu un medicīnisko iekārtu ātru pieejamību valsts un pašvaldības institūcijām steidzamas nepieciešamības gadījumā. Kopumā 2021. gadā individuālajiem

aizsardzības līdzekļiem un medicīniskajām iekārtām tika apgūts finansējums 14 176 343,50 eiro apmērā.

VALIC veica arī atbalsta funkcijas nodrošināšanu citām valsts institūcijām, tajā skaitā organizējot ekipējuma iegādi Valsts robežsardzes vajadzībām.

Lai īstenotu vienotu MTL apgādi, atvieglotu MTL uzskaites un dzīvescikla plānošanas principus, tika izstrādāts centralizēts MTL katalogs ar standartizētiem nosaukumiem un vienotu kodifikāciju.

Lai nodrošinātu VALIC funkciju izpildi, kā arī veicinātu Latvijas reģionu attīstību, tika izveidota reģionālā struktūrvienība Lūznavā.

Latvijas Kara muzejs

Latvijas Kara muzejs strādāja atbilstoši sagatavotajam un iesniegtajam darba plānam – attīstīja un dokumentēja muzeja krājumu, veica pētniecības un izglītojošo darbu, veidoja izstādes un uzturēja sabiedrībai pieejamas muzeja ekspozīcijas.

Latvijas Kara muzejs ir viena no vadošajām institūcijām Latvijas militārās vēstures pētniecībā. Muzeja darbinieki ar priekšlasījumiem piedalījušies citu zinātnisko un akadēmisko institūciju rīkotajās konferencēs un semināros Latvijā un ārvalstīs, kā arī vairākās konferencēs, kopumā 2021. gadā nolasot 13 priekšlasījumus par Latvijas militāri politiskās vēstures tēmām.

Pārskata periodā muzeja vēsturnieki publicēja 36 populārzinātniskus rakstus par vēsturi periodiskajos izdevumos un internetvietnēs. Pārskata periodā publicēti arī 7 pētnieciskie darbi.

Divu muzeja darbinieku pētījumi publicēti monogrāfijās: I. Jermacānes grāmata “Strēlnieku dzīvība sarkanā. Latviešu strēlnieki II pasaules karā” un K. Zariņa pētījums “Dzīve okupācijā. Vācijas militārā pārvalde Latvijā (1915-1918)” izdots kā nodaļa kolektīvajā monogrāfijā “Karš un sabiedrība Latvijā, 1914-1920”.

2021. gada 20. janvārī muzejā tika atklāta izstāde “Barikādēm - 30: Postenis Nr. 1. 1991.-2021.”, savukārt 11. augustā atklāta izstāde “Tad un tagad: Latvijas Republikas Zemessardzei - 30”. Šo izstādi muzejs izveidoja sadarbībā ar Zemessardzi. Abas izstādes pieejamas arī kā virtuālās izstādes. Izstāde par Zemessardzi sagatavota arī kā ceļojošā izstāde. Sadarbībā ar mākslinieku J. Vaivodu gada nogalē muzejā atklāta ekspresizstāde “Pēdējais karotājs slēpnis”.

Muzeja krājums ir svarīgākais muzeja darbības resurss. Pērn muzeja krājums papildināts ar 3439 jauniem eksponātiem par Latvijas militāro un militāri politisko vēsturi.

Līdzās rakstiskā formā veiktajai krājuma uzskaitē, nodaļas veic krājuma priekšmetu skenēšanu un ievadīšanu digitālajā Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā. Pārskata periodā katalogā ievietots 14 131 priekšmets. Veikti restaurācijas un konservācijas darbi 98 krājuma priekšmetiem.

Krājuma finansiālā novērtēšana tiek veikta ne tikai jauniegūtajiem muzeja priekšmetiem, bet arī pakāpeniski tiek novērtēti vairākos gadu desmitos veidotais krājums, pērn ir novērtēti 2322 eksponāti.

Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem kopumā muzeja apmeklētāju skaits ir piedzīvojis dramatisku kritumu, kas saistīts ar Covid-19 pandēmiju: muzeja ekspozīcijas un izstāžu slēgšanu uz ilgāku laiku apmeklētājiem sakarā ar valdības noteikto ārkārtas stāvokli un noteiktajiem ierobežojumiem pandēmijas ierobežošanai. 2021. gadā muzeja sniegtos pakalpojumus izmantoja 19 430 apmeklētāji, t.sk. Ziemassvētku kauju muzejā - 13 133, O. Kalpaka muzejā un piemiņas vietā „Airītes” – 2692.

Aizvadītajā gadā muzeja darbinieki apkalpoja 93 ekskursijas, sniedza pētniekiem, kultūras projektu autoriem un interesentiem 878 konsultācijas par militāro vēsturi, muzeja priekšmetiem un personālijām. Novadītas arī 10 virtuālās ekskursijas un pēc sabiedrības pieprasījuma nolasītas septiņas

lekcijas dažādās auditorijās. Muzeja darbinieki novadīja arī 52 tematiskās nodarbības skolēniem.

Pārskata gadā muzejā un tā nodaļās notika 11 publiskie pasākumi. Vairāki tradicionālie muzeja organizētie pasākumi nenotika valstī noteikto pulcēšanās ierobežojumu dēļ.

Tika uzturēta Latvijas Kara muzeja un tā divu teritoriālo struktūrvienību (Ziemassvētku kauju muzeja Jelgavas rajona Valgundes novadā un O. Kalpaka muzeja un piemiņas vietas “Airītes” Saldus novada Zirņu pagastā) infrastruktūra. Gandrīz visu aizvadīto gadu turpinājās vērienīgie remontdarbi muzeja galvenajā ēkā Smilšu ielā 20 un Pulvertornī. Notika arī muzeja nodaļas “O. Kalpaka muzejs un piemiņas vieta “Airītes”” saimniecības ēkas būvprojekta izstrāde un tālākās attīstības koncepcijas izstrāde: tika apstiprināta vīzija par militārās tehnikas ekspozīcijas laukuma izveidi un militāro fortifikāciju būvju brīvdabas ekspozīcijas izveidošanu.

Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra

Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra (LĢIA) turpināja darbus, lai modernizētu ģeodēzisko atskaites sistēmu un pilnveidotu sasaisti ar Eiropas Zemes atskaites sistēmu, kā arī nodrošinātu Latvijas ģeodēziskās sistēmas starptautisku piesaisti Zemes rotācijas elipsoīdam. Veikta ģeodēzisko raksturlielumu iegūšana, analīze un apstrāde no pastāvīgo bāzes staciju tīkla LATREF, kas nodrošina Latvijas ģeodēzisko koordinātu sistēmas starptautisku sasaisti, punktiem Vaiņodē, Alūksnē un Daugavpilī.

Nodrošināta ģeodēziskās atskaites sistēmas pārvaldība, veicot valsts ģeodēziskā tīkla sakārtošanu, pilnveidošanu un uzturēšanu. Veikta ģeodēzisko punktu apsekošana, uzmērīšana un sakārtošana Vidzemes teritorijā.

Pabeigta pastāvīgo globālās pozicionēšanas bāzes staciju sistēmas “Latvijas Pozicionēšanas sistēma” (LatPos) jaunās bāzes stacijas “Kolka” ierīkošana

un validācija. Veikti darbi, lai optimizētu LatPos bāzes staciju izvietojumu, uzstādītas un sistēmā iekļautas vēl trīs bāzes stacijas “Ventspils”, “Lēdurga” un Baltinava”, kā arī uzstādītas divas stacijas “Lejasciems” un “Vecpiebalga”. Demontētas četras stacijas Limbažos, Siguldā, Madonā un Balvos, kā arī mainītas vairākas LatPos piesaistītās Igaunijas globālās pozicionēšanas bāzes staciju sistēmas ESTPOS bāzes stacijas. Neskatoties uz modernizācijas darbiem, nodrošināta nepārtraukta LatPos pakalpojuma darbība, kas visiem lietotājiem pieejama bez maksas.

LĢIA, sadarbojoties ar Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldi un vietējām pašvaldībām, turpināja piedalīties UNESCO Pasaules mantojuma objekta - Strūves ģeodēziskā loka - saglabāšanas un popularizēšanas aktivitātēs. Tika atklāts renovētais Strūves ģeodēziskā loka punkts “Bristen” ar lauka observatoriju. Sniegtas konsultācijas Strūves ģeodēziskā punkta “Dabors-kalns” skatu torņa ierīkotājiem, sagatavota informācija informatīvajam stendam pie punkta “Oppekaln”, sniegta palīdzība vietējai pašvaldībai punkta “Pilkaln” atrašanās vietas turpmākās attīstības plānošanā.

Sniegts ģeodēziskais atbalsts Gaisa spēkiem – veikti pieprasītie uzmērījumi militārā lidlauka “Lielvārde” teritorijā, lai nodrošinātu lidlauka sertifikācijai nepieciešamo aeronavigācijas datu sagatavošanu.

Pēc Igaunijas valsts zemes dienesta uzaicinājuma LĢIA ir iesaistījusies starpvalstu sadarbības projektā “GeoRefAct”, kura mērķis ir harmonizēt abu valstu ģeodēziskās atskaites sistēmas pierobežas teritorijā līdz 2022. gada beigām. Tika analizēti esošie ģeodēziskie dati par Igaunijas un Latvijas pierobežas teritoriju, veikti jauni, augstas precizitātes ģeodēziskie mērījumi un nepieciešamie ģeodēziskie aprēķini.

Tika pabeigts Latvijas Republikas teritorijas aerofotografēšanas 7. cikls (2019. - 2021. gads), kura ietvaros pērn veikta Latvijas austrumu daļas aerofotografēšana 23 775 km² platībā. Nodrošināta

iegūto datu pieņemšana, apstrāde un ortofoto karšu sagatavošana.

Pabeigta Rīgas pilsētas teritorijas vienlaicīga aerofotografēšana un aerolāzerskenēšana, veikta iegūto datu pieņemšana. Papildus plānotajam 304 km² apjomam iegūti papildu dati 180 km² platībā par Rīgas apkārtnes teritoriju. Izmantojot iegūtos datus, sagatavots augstas detalizācijas ortofoto Rīgas pilsētas teritorijai un aktualizēti digitālā augstuma modeļa pamatdati. Uzsākta datu apstrāde, lai izveidotu Rīgas pilsētas 3dimensiju realitātes modeli.

Turpināta ūdensteču un ūdenstilpju dziļumu datu ieguve, kā rezultātā ar batimetrijas metodi iegūti dati par Aiviekstes upi un ezeriem Latvijas austrumu daļā ar kopējo platību 97,4 km².

Veikta reljefa slāņa sagatavošana ar detalizāciju mērogam 1:10 000, dati sagatavoti teritorijām Latvijas ziemeļaustrumu un dienvidaustrumu daļā.

Nodrošināta ģeotelpiskās informācijas pamatdatu sagatavošana un aktualizēšana civilajām vajadzībām. Sagatavoti topogrāfiskie plāni mērogā 1:2000 dažādu pilsētu teritorijām 70,4 km² apjomā - sagatavoti jauni dati par Alūksnes, Cēsu, Kārsavas, Madonas, Ogres, Pļaviņu, Salaspils, Smiltenes, Ventspils pilsētām, pabeigta datu sagatavošana Līvānu un Zilupes pilsētām. Turpināta vienotā objektu klasifikatoru un kodējuma topogrāfiskās kartes mērogā 1:10 000 datu sagatavošana Latvijas austrumu daļas teritorijai. Pabeigta 3. izdevuma topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000 datu sagatavošana.

Turpināta Vietvārdu datubāzes aktualizācija un papildināšana. 2021. gada beigās Vietvārdu datubāzē bija 181 650 vietvārdu, kas attiecas uz 131 434 ģeogrāfiskajiem objektiem.

Turpinājās ģeotelpiskās informācijas pamatdatu sagatavošana un aktualizēšana militārajām vajadzībām saskaņā ar NATO ģeotelpiskās informācijas politiku un pēc NBS pieprasījuma. Sadarbojoties ar Igaunijas un Lietuvas partneriem,

sagatavots jauns izdevums Baltijas valstu zemo lidojumu kartei mērogā 1:500 000, kas tiek izmantota Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas un glābšanas darbu vajadzībām, kā arī jauns izdevums Baltijas valstu pārskata kartei mērogā 1:500 000.

Aeronavigācijas un topogrāfisko karšu sagatavošanas vajadzībām turpināta LĢIA Svarīgo objektu datubāzes uzturēšana un attīstība. Turpināta LĢIA informāciju tehnoloģiju infrastruktūras modernizācija, lai paaugstinātu Ģeotelpisko pamatdatu informācijas sistēmas (ĢPIS) kapacitāti un veikspēju un pilnveidotu ģeotelpiskās informācijas ražošanas un izplatīšanas tehniskās vides iespējas.

Aktualizēta un pilnveidota informācija par LĢIA ģeotelpisko datu kopām un pakalpojumiem valsts vienotajā ģeotelpiskās informācijas portālā, valsts pārvaldes pakalpojumu portālā "Latvija.lv". Nodrošināta Telpiskās informācijas infrastruktūras Eiropas Kopienā (INSPIRE) prasību izpilde attiecībā uz LĢIA pamatdatiem un elektroniskajiem pakalpojumiem.

Turpinātas aktivitātes ģeotelpisko datu atvēršanā, nodrošināta LĢIA atvērto datu pieejamība no LĢIA mājas lapas un no valsts vienotā ģeotelpisko datu portāla.

Nodrošināta LĢIA sagatavotās un uzturētās ģeotelpiskās informācijas izplatīšana un pakalpojumu sniegšana – pieprasījuma reģistrā fiksēts 101 pieteikums ģeoinformācijas jomā, sagatavoti un noslēgti 67 pakalpojuma sniegšanas līgumi.

Turpināta LĢIA kvalitātes vadības sistēmas uzturēšana, kas ietver procesus, kas saistīti ar aeronavigācijas datu un aeronavigācijas informācijas ģenerēšanu, sagatavošanu, apstrādi, uzglabāšanu un sniegšanu.

Ievērojot Ģeotelpiskās informācijas likumā LĢIA noteikto uzdevumu nodrošināt starpvalstu līgumos noteikto Latvijas Republikas valsts robežas robežzīmju ģeodēzisko koordinātu noteikšanu un

to attēlošanu kartēs, uzsākti Latvijas Republikas un Lietuvas Republikas valsts robežas redemarkācijas darbi.

Veikta tipogrāfijas “Latvijas karte” modernizācija – iegādāta un uzstādīta lielformāta digitālā drukas iekārta, kas ļaus operatīvi nodrošināt NBS un citus lietotājus ar kartēm, bukletiem un citiem drukātiem materiāliem. Tipogrāfija pērn izpildīja 564 aizsardzības nozares pasūtījumus un tiražēja 199 civilām un militārām vajadzībām paredzētas karšu lapas.

Militārās izlūkošanas un drošības dienests

Militārās izlūkošanas un drošības dienests (MIDD) ir valsts drošības iestāde, kas veic militāro pretizlūkošanu, izlūkošanu un citus Valsts drošības iestāžu likumā, Operatīvās darbības likumā un citos normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus.

MIDD pildīja Valsts drošības iestāžu likumā un citos normatīvajos aktos tam noteiktos uzdevumus:

- nodrošināja AM, tās padotībā esošās iestādes un NBS ar to darbībai nepieciešamo pretizlūkošanas un izlūkošanas informāciju;
- veica ievērojamu darbu, lai atklātu un sadarbībā ar citām valsts drošības iestādēm novērstu ārvalstu speciālo dienestu, kā arī organizāciju vai atsevišķu personu graujošo darbību (spiegošanu, sabotāžas, pretvalstisku darbību vai terorismu) AM, tās padotībā esošajās iestādēs un NBS;
- veica pasākumus, lai aizsargātu valsts noslēpumu AM, tās padotībā esošajās iestādēs un NBS, un kontrolēja to izpildi;
- pārbaudīja pretendentes, kuri vēlas saņemt speciālās atļaujas (licences), kuras izsniedz AM atsevišķu licencēšanai pakļautu komercdarbības veidu veikšanai, kā arī sniedza atzinumus par speciālo atļauju izsniegšanu;
- veica personu un telpu atbilstības drošības prasībām pārbaudes AM, tās padotībā esošajās iestādēs, NBS, militārajos objektos, kā arī

iestādēs, organizācijās un komercsabiedrībās, kuru darbība ir saistīta ar valsts noslēpumu militārās aizsardzības jomā;

- kā Latvijas Republikas nacionālā signālu izlūkošanas iestāde veica un kontrolēja signālu izlūkošanu, kā arī nodrošināja iegūtās informācijas aizsardzību.

Vienlaikus MIDD pildīja arī citus normatīvajos aktos un starptautiskajos līgumos, kā arī MK un AM noteiktos uzdevumus, t.sk. nodrošināja efektīvu informācijas apmaiņu ar NATO un ES struktūrām un partnervalstīm, veica fiziskās drošības pasākumu pārbaudi MIDD kompetencē esošajos nacionālajai drošībai svarīgajos objektos (kritiskajā infrastruktūrā) u.c.

Nacionālie bruņotie spēki

Nacionālie bruņotie spēki (NBS) sastāv no regulārajiem spēkiem, Zemessardzes un NBS rezerves.

NBS kopējais personāla skaits 2021. gadā bija 7302, tostarp 6487 profesionālā dienesta karavīri, 809 civilie darbinieki un seši ierēdņi. Profesionālajam dienestam rekrutēti 475 pilsoņi, tostarp 337 nosūtīti uz militāro pamatapmācību, 81 nosūtīts uz virsnieka pamatapmācību vai virsnieka speciālista apmācību, 47 ir iestājušies profesionālajā dienestā no Zemessardzes vai atjaunojušies profesionālajā dienestā no rezerves karavīra statusa. Zemessardzē uzņemti vairāk nekā 711 jaunie zemessargi.

Gaisa atbalsta kontrolieri (*Joint terminal attack controller – JTAC*) ir viena no spējām, ko Latvijas bruņotie spēki attīstījuši, pateicoties partnerībai ar ASV Mičiganas Nacionālo gvardi. Mainoties globālajai drošības situācijai, tuvā gaisa atbalsta speciālisti prioritāri ir pievērsuši uzmanību Apvienotā tuvā gaisa atbalsta (*Joint Close Air Support – JCAS*) nodrošināšanai konvencionāla kara situācijā. Latvijas gaisa atbalsta kontrolieri 2021. gadā uzsāka sadarbību ar ASV Gaisa spēku Eiropā apmācību vienību, divas reizes gadā piedaloties

Warrior Preparation Center (WPC) organizētajās mācībās “*Spartan Warrior*” un “*Spartan Dagger*”. Papildus Latvijas gaisa atbalsta kontrolieri turpināja darbu pie tuvā gaisa atbalsta spējas digitalizācijas spējas ieviešanas. Programmas ietvaros ir organizēti vairāki pasākumi tuvā gaisa atbalsta (CAS – *Close Air Support*) jomā – organizēts ikgadējais CAS kurss, turpinātas sadarbība ar Slovēnijas Gaisa spēku un Polijas Gaisa atbalsta kontrolieru skolu. Sekmīgi turpināta sadarbība ar ASV Mičiganas Nacionālo gvardi, dalība Mičiganā notiekošajās militārajās mācībās “*Northern Strike 21*”.

Inženieru jomā Militāro inženieru attīstības plāna ietvaros tika veikta Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas (NMN) vienību pamata ekipējuma modernizācija un nomaiņa, nodrošinot vienības ar tehnoloģiski attīstītu ekipējumu improvizēto sprādzienbīstamo priekšmetu iznīcināšanas uzdevumu izpildei. NMN vienībās tika veikta nacionālā sertifikācija, lai noteiktu vienību spēju un gatavību veikt sprādzienbīstamo priekšmetu iznīcināšanas uzdevumus Latvijas teritorijā un Sabiedroto spēku vienību sastāvā.

Pretgaisa aizsardzības jomā tika apstiprināta NBS Pretgaisa aizsardzības koncepcija. Turpinājās pretgaisa aizsardzības sistēmas raķešu iegāde, kā arī veikta pretgaisa aizsardzības raķešu sistēmas operatoru apmācība un sauszemes komponentes speciālistu sagatavošana.

Prettanku jomā iegādātas jaunās paaudzes “*Carl Gustav*” un “*EuroSpike*” prettanku ieroču sistēmas.

Apbruņojuma jomā turpinājās NBS rīcībā esošo ieroču nomaiņa uz NATO standarta ieročiem un atbalsta ieroču optisko ierīču iegāde, kas uzlabos kaujas spējas diennakts tumšajā laikā.

Transporta jomā aizvadītā gada beigās notika pirmo četru “*Patria Land Oy*” 6x6 bruņumašīnu piegāde. Sadarbībā ar Igaunijas bruņotajiem spēkiem tika uzsākts viens no NBS lielākajiem iepirkumiem “Kravas transportlīdzekļu ar kravnesību no 5t līdz

15t un speciālo loģistikas transportlīdzekļu virs 15t iegāde”.

Ekipējuma jomā izstrādāta jauna formas tērpa sastāvdaļa – *Softshell* jaka (5.līmenis), kura būs valkājama pie kaujas formas tērpa. Veikta karavīru un zemessargu nodrošināšana ar jauna parauga 90l mugursomām un uzsākta karavīru nodrošināšana ar *WoodLatPat* (WLTP) lietusskastiem un biksēm. Veikta NBS vienību nodrošināšana ar nodaļas, vada, ēdināšanas un noliktavu teltīm, dažāda veida konteineriem un termālajiem maskēšanās tīkliem. Saņemti ROLE 1 jeb pirmā līmeņa neatliekamās medicīniskās palīdzības ekipējuma komplekti, kā arī ROLE 2 līmeņa ekipējuma komplekti, kas nodrošina ķirurģiskās palīdzības sniegšanu.

Nodrošinājuma un uzņemšanās valsts jomā sniegta nacionālās un NATO aizsardzības plānošanas pasākumu atbalsts nodrošinājuma jomā, nodrošinājuma komandvadības elementa aktivizācija un funkcionālā pārbaude. Veikta *Kosovo Force* (KFOR) Nacionālā kontingenta starptautiskās operācijas dalības plānošana, koordinācija un izvērsšana. Veikta NATO paplašinātās klātbūtnes mācību nodrošinājuma atbalsta plānošana un koordinācija visā Latvijas teritorijā.

Komunikācijas jomā pabeigta doktrīnas izstrāde. Turpināts darbs pie komunikācijas koncepcijas un taktisko dokumentu izstrādes, definējot regulāro spēku vienību un Zemessardzes komunikācijas spējas uzdevumus un sadarbību starp stratēģisko, operacionālo un taktisko līmeni. Turpinās NBS Komunikācijas spējas integrācija visu līmeņu štābos, tiek organizēta apmācība NBS Komunikācijas spējas speciālistiem un ekspertiem, kuri tostarp pārstāvji sadarbojas ar valsts un reģionālā līmeņa struktūrām un iestādēm visaptverošas valsts aizsardzības kontekstā, notiek sadarbība starptautiskos un divpusējos komunikācijas sadarbības formātos, tostarp ar pārējām Baltijas valstīm.

Galvenās NBS nacionālās un starptautiskās mācības

NBS un Zemessardze piedalījās vairāk nekā 120 Latvijas un starptautiska mēroga militārajās mācībās, stiprinot kaujas spējas un pilnveidojot savietojamību ar sabiedroto valstu bruņotajiem spēkiem.

2021. gads bija trešais gads NBS četru gadu militāro mācību ciklā, kas rezultējās ikgadējās mācībās “Namejs”. Mācībās piedalījās aptuveni 9300 dalībnieku, tostarp Latvijas un sabiedroto bruņoto spēku karavīri, zemessargi, rezerves karavīri, tai skaitā Latvijas pilsoņi, kas apgūst rezervistu militārās apmācības kursu, AM darbinieki un Iekšlietu ministrijas struktūru personāls – policijas, robežsardzes un VUGD pārstāvji, kā arī Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvaldes personāls. Mācību laikā tika pārbaudīta un pilnveidota NBS vienību gatavība izvērsties valsts aizsardzības uzdevumu izpildei patstāvīgi un kolektīvās aizsardzības sistēmas ietvaros, iekļaujot hibrīdā un konvencionālā apdraudējuma scenārija izspēli. Militārās mācības “Namejs 2021” tika organizētas kopā ar Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes militārajām mācībām “Sudraba bulta”.

NBS turpināja iesaistīties un atbalstīt NATO, ES un Latvijas stratēģisko partneru organizētās starptautiskās mācības. NBS personāls piedalījās NATO Apvienotā līmeņa mācībās “*Steadfast Jupiter*” un ierobežotā sastāvā – Apvienoto reaģēšanas spēku mācībās “*Joint Protector*”. Uzsākot sagatavošanos Sevišķi ātrās reaģēšanas vienības sastāvā, artilērijas baterija piedalījās mācībās “*Celtic Thunder*” Vācijā.

Tika īstenotas Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes un NATO *eFP* kaujas grupas kopējās mācības “Kristāla Bulta” un “Sudraba Bulta”, kad tika sertificētas abas *eFP* kaujas grupas rotācijas vienības. Norisinājās arī mācības “*Summer Shield*” un “*Winter Shield*”. Sauszemes spēku Mehanizācijas projekta ietvaros tika turpināta CVR(T) vienību dalība ASV spēku Eiropā organizētajās mācībās “*Draagoon Ready*” Vācijā.

NATO komandstruktūras mācību ietvaros NBS personāls piedalījās Multinacionālās divīzijas “Ziemeļi” mācībās “*Knight Lavard*”, “*Knight Bolt*”, “*Knight Broasword*” un “*Knight Belfry*” un Multinacionālā korpusa “Ziemeļaustrumi” mācībās “*Griffin Force*” un “*Griffin Lightning*”.

Turpinot sadarbību ar ASV Mičiganas Nacionālo gvardi, Speciālo operāciju pavēlniecību, Gaisa spēku un Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes karavīri piedalījās Nacionālās gvardes ASV organizētajās mācībās “*Northern Strike*” Mičiganā, ASV.

Zemessardze piedalījās militārajās mācībās Latvijā un turpināja aktīvu sadarbību militāro mācību jomā ar Lietuvas un Igaunijas brīvprātīgajām militārajām organizācijām – “*Kaitseliit*” un “*KASP*”. Zemessardzes 3. Latgales brigādes karavīri piedalījās Igaunijas Aizsardzības spēku militārajās mācībās “*Kevadtorm 2021*”, bet Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes vienības - starptautiskajās militārajās mācībās “*Orkaan*”, tāpat Zemessardzes karavīri piedalījās militārajās mācībās ar KASP vienībām.

Dalība starptautiskajās operācijās un spēku struktūrās

Latvijas karavīri piedalījās septiņās starptautiskajās operācijās – NATO apmācību operācijā Afganistānā *Resolute Support*, NATO misijā Irākā NMI, NATO misijā Kosovā – KFOR, ES apmācību operācijā Mali EUTM MALI, ES jūras spēku operācijās Vidusjūrā IRINI, ANO daudzpusējā integrētajā stabilizācijas misijā Mali MINUSMA, kā arī pretterorisma operācijā Irākā *Inherent Resolve*. Kopumā 2021. gadā visu rotāciju ietvaros NBS uz operāciju rajoniem nosūtīja 185 karavīrus.

Kopš 2015. gada NATO misijas *Resolute Support Mission* Afganistānā ietvaros NBS sniedza atbalstu vietējiem afgāņu drošības spēkiem, stiprinot un attīstot viņu aizsardzības spējas. Pēc NATO lēmuma par misijas un atbalsta pārtraukšanu NBS dalību šajā misijā noslēdza 2021. gada 8. jūnijā.

2021. gada jūlijā Latvija uzsāka dalību NATO misijā Kosovā – KFOR – ar vislielāko Latvijas Bruņoto spēku pienesumu starptautiskajās operācijās – līdz 134 karavīriem. Kosovā NBS karavīri veic patrulēšanu, operācijas spēku aizsardzību un ātrās reaģēšanas spēku uzdevumu pildīšanu. Latvija jau ir piedalījies KFOR no 2000. gada februāra līdz 2009. gada augustam ar dažāda lieluma vienībām un specialitātēm.

No 2020. gada novembra līdz 2021. gada jūnijam Latvija ar 33 karavīriem piedalījās NATO misijā Irākā NMI. Šī ir apmācību un padomu došanas misija, kas neietver kaujas uzdevumu funkciju izpildi. NBS kontingenta uzdevums ir nodrošināt spēku aizsardzību, fokusējoties uz bāzes aizsardzības nodrošināšanu un NMI padomnieku drošas pārvietošanās nodrošināšanu misijas rajonā.

Tuvajos Austrumos Latvijas kontingents Irākā piedalījās arī ASV vadītās globālās koalīcijas operācijā *Inherent Resolve*. Operācijas mērķis ir cīņa ar terorismu, konkrēti cīņa pret ISIS. Drošības apsvērumu, kā arī vēlāk operācijas uzdevumu fokusa maiņas dēļ no 2020. gada marta līdz 2021. gada jūnijam NBS uz laiku bija pārtraukuši dalību operācijā. Dalība operācijā tika atjaunota 2021. gada jūnijā ar viena NBS virsnieka nosūtīšanu uz operācijas štābu Erbilā.

NBS turpināja dalību ES Jūras spēku operācijā Vidusjūrā *IRINI*. Šajā operācijā Latvija ir pārstāvēta ar diviem karavīriem, no kuriem viens dislocēts operācijas štābā Romā, bet otrs uz operācijas kuģa Vidusjūrā. *IRINI* mērķis ir nodrošināt ANO noteikto ieroču embargo Lībijai.

ES apmācību misijā Mali – *EUTM Mali* - Latvija piedalījās ar četriem karavīriem. Šīs apmācību misijas mērķis ir veicināt pašpietiekamu Mali bruņoto spēku nostiprināšanos, kas spētu rūpēties par iedzīvotāju un teritorijas drošību.

Latvija turpināja dalību arī ANO daudzpusējā integrētajā stabilizācijas misijā Mali *MINUSMA*. Šajā

misijā NBS piedalījās ar vienu karavīru, izlūkošanas speciālistu, kurš bija izvietots misijas štābā Bamako. Šīs misijas galvenie uzdevumi ir nodrošināt stabilitāti un drošību, aizsargāt civilos iedzīvotājus, atbalstīt nacionālo politisko dialogu, asistēt valsts pārvaldes un drošības iestāžu darbības atjaunošanā.

2020. gada 2. pusgadā Latvija deleģēja deviņus karavīrus Vācijas vadītajā Eiropas Savienības Kaujas grupu (ESKG) dežūrā. 2021. gada 1. pusgadā radās ESKG spēju iztrūkums, Vācija pagarināja savu dežūru līdz 2021. gada 31. martam. Latvija atbalstīja šo iniciatīvu un turpināja dežūru Vācijas vadītajā Kaujas grupā. ESKG galvenais uzdevums ir sniegt palīdzību ES dalībvalstīm gan ārēju, gan iekšēju nemieru, konfliktu vai militāru draudu gadījumā. Pieņemot lēmumu ES līmenī, šāda veida palīdzību, izmantojot ESKG, iespējams sniegt arī citām valstīm, kuras lūdz atbalstu.

Latvija turpināja uzturēt NBS vienību dalību NATO reaģēšanas spēkos (*NATO enhanced Response Force - eNRF*). eNRF mērķis ir nodrošināt NATO gatavību nekavējoties iesaistīties pilna spektra operācijās jebkurā reģionā. Dalībai šajos spēkos 2021. gadā bija nodrošināta vieglo kājnieku rota, štāba kuģis ar apkalpi. Latvija nodrošināja arī nesprāgušas munīcijas neitralizēšanas spējas.

Latvija turpināja piedalīties Apvienotās Karalistes vadītajā Apvienoto reaģēšanas spēku (*Joint Expeditionary Force – JEF*) struktūrā. Apvienoto reaģēšanas spēku mērķis ir izveidot ātri reaģējošus, apmācītus un ekipētus spēkus, kuri spētu reaģēt uz jebkāda veida konfliktiem galvenokārt Baltijas, Ziemeļu un Ziemeļatlantijas reģionos, kā arī citos krīžu reģionos, ja tas būtu nepieciešams.

Bruņojuma kontroles aktualitātes

Lai veicinātu valstu savstarpēju uzticību, atklātību un drošību Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) reģionā, Latvija iestājas par konvencionālās bruņojuma kontroles un uzticību veicinošu pasākumu īstenošanu gan EDSO formātos, gan

divpusēju sadarbību ietvaros. Covid-19 pandēmijas ietekmē 2020. gadā bruņojuma kontroles aktivitātes tika apturētas. Neskatoties uz pandēmijas radītajiem izaicinājumiem 2021. gadā, Latvija bija to EDSO dalībvalstu vidū, kas atsāka īstenot bruņojuma kontroles vizītes.

2021. gads bruņojuma kontroles jomā iezīmēja būtisku sasniegumu Latvijai – saskaņā ar Vīnes dokumenta saistībām 56 EDSO dalībvalstis tika ielūgtas apmeklēt trīs Baltijas valstu kopīgi rīkoto vizīti Igaunijā, Latvijā un Lietuvā 6.–12. septembrī. Vizītes laikā 8. septembrī bija iespēja apmeklēt Ādažu bāzi un novērot mācības “Sudraba Bulta 2021” Ādažu poligonā. Kopīgi veiktās vizītes organizēšana apliecināja augstu profesionalitāti un sadarbības līmeni starp triju Baltijas valstu Bruņojuma kontroles dienestiem. Attīstot starptautisko sadarbību bruņojuma kontroles jomā, ik gadu noris Baltijas valstu un Ziemeļvalstu bruņojuma kontroles ekspertu darba sanāksmes.

Vīnes dokuments nosaka EDSO dalībvalstu ikgadēju brīvprātīgu militārās informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm un informācijas pārbaudes mehānismu – inspekcijas un novērtējuma vizītes, kuru laikā ir iespējams iegūt informāciju par kaimiņvalstu bruņotajiem spēkiem un bruņojuma pašreizējo stāvokli. EDSO Vīnes dokumenta ietvaros Latvija 2021. gadā uzņēma Vīnes dokumenta novērtējuma vizīti, ko 26. oktobrī Ādažu bāzē veica Krievijas Federācijas bruņoto spēku virsnieki. Novērtējuma vizītes mērķis bija apmeklēt un iepazīties ar Sauszemes spēku Mehanizēto kājnieku brigādi, par kuru Latvija ik gadu sniedz vispārējo militāro informāciju EDSO Vīnes dokumenta noteikto saistību ietvaros. No 22. līdz 25. novembrim Krievijas Federācijas bruņoto spēku virsnieki veica Vīnes dokumenta inspekcijas vizīti, apmeklējot Dienvidaustrumu Latviju un Zemessardzes 3. Latgales brigādi.

Saskaņā ar Latvijas – Baltkrievijas Divpusējo līgumu par EDSO papildu uzticības un drošības pasākumiem 2021. gadā Latvija apmeklēja Baltkrieviju, lai vienotos par divpusējās sadarbības turpināšanu

bruņojuma kontroles jomā.

Atvērtību un uzticību reģionā veicina arī Atvērto debesu līgums, kas paredz savstarpēju novērošanas – filmēšanas pārlidojumu veikšanu virs līguma dalībvalstu teritorijām. Līdz ar Krievijas dalības apturēšanu līgumā, kā arī izstāšanos no tā 2021. gada nogalē, Latvija nav veikusi vai uzņēmusi pārlidojumus 2021. gadā. Krievijas izstāšanās no Atvērto debesu līguma, izvairīšanās no iesaistes EDSO Vīnes dokumenta modernizācijas priekšlikumu izskatīšanā pēc būtības un ilggadēji īstenotie līgumu pārkāpumi ir apliecinājums Krievijas centieniem destabilizēt bruņojuma kontroles arhitektūru un drošību EDSO reģionā.

Atbalsts civilajai sabiedrībai

2021. gadā Krasta apsardzes dienesta Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs vadīja 38 meklēšanas un glābšanas operācijas.

Jūras spēki (JS) astoņos kuģa avārijas gadījumos veica palīdzības sniegšanu jūrā, tai skaitā nogādājot krastā kuģošanas līdzekļus, kuriem radušās tehniskas problēmas, kā arī piedalījās 34 cilvēku meklēšanas un glābšanas darbos un nodrošināja trīs medicīniskās evakuācijas. Izglābti divi cilvēki.

JS peldlīdzekļi vienu reizi tika iesaistīti Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes vides inspektoru zvejas reidu nodrošināšanā. Reida laikā jūrā tika veiktas sešas zvejas kuģu pārbaudes un izcelti divi nelikumīgi zvejas tīkli.

JS Latvijas teritoriālajā jūrā iznīcināja četras jūras mīnas, 40 mīnmetēju lādiņus, sešus artilērijas lādiņus, četras pretzemūdeņu bumbas un vienu zenītraķeti.

Gaisa spēki (GS) veikuši piecus lidojumus slimnieku transportēšanai, četrus ugunsgrēku dzēšanas darbus ar GS helikopteri, kā arī snieguši atbalstu cilvēku meklēšanā no gaisa, izglābti trīs cilvēki.

Zemessardze (ZS) 23 gadījumos iesaistījās cilvēku

meklēšanā, bet vienā gadījumā sniedza palīdzību plūdu seku likvidācijā. ZS pērn saņēma 1041 izsaukumu, neitralizējot 4319 sprādzienbīstamus priekšmetus un 11 174 vieglās strēlnieku munīcijas vienības.

NBS sniedza atbalstu Covid-19 izplatības ierobežošanā, sadarbojoties ar valsts un pašvaldību institūcijām un palīdzot sabiedrībai. ZS aktīvi iesaistījās Covid-19 izplatības mazināšanā un ierobežošanā, sniedzot atbalstu vakcinācijas pret Covid-19 procesā, kā arī atbalstu Rīgas vadošajām slimnīcām. ZS atbalstīja Valsts robežsardzi uz robežām un Valsts policiju, uzraugot komandantstundas ievērošanu un nodrošinot atbalstu patvērumu meklētāju izmitināšanas centrā “Mucenieki”, kā arī sniedzot atbalstu publisko pasākumu kārtības nodrošināšanā. Nodrošinājuma pavēlniecības Autotransporta nodrošinājuma centrs sniedza atbalstu Covid-19 izplatības mazināšanā, veicot individuālo aizsardzības līdzekļu transportēšanu. NBS sniedza atbalstu arī Valsts robežsardzei Eiropas Savienības iekšējo robežu kontrolē Covid-19 krīzes laikā, kur tika iesaistīti 3512 zemessargi un 288 karavīri, kā arī nodrošināja atbalstu valsts robežas ar Baltkrieviju kontrolē, kur tika iesaistīti 6152 zemessargi un 11 454 karavīri.

Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola

Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola tika izveidota 2021. gada 1. jūlijā. Mācību iestāde ir profesionālās vidējās izglītības iestāde, kur vispārizglītojošo priekšmetu studijas apvienotas ar militāro pamatprasmju un vērtību attīstīšanu. Skolēns šeit attīstās kā inteliģenta un godīga personība ar līdera dotībām, psiholoģisku noturību, atbildības sajūtu un attīstītām fiziskajām spējām. Mācību programmu ir izstrādājusi Aizsardzība ministrija sadarbībā ar Valsts izglītības satura centru.

2021. gadā Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadome apstiprināja Jaunākā militārā instruktora profesijas standartu,

savukārt Izglītības kvalitātes valsts dienests licencēja Jaunākā militārā instruktora Izglītības programmu.

2021. gada augustā notika kandidātu atlase, un no 67 pretendentiem tika atlasīti 30 audzēkņi, kuri pirmie uzsāka mācības Profesionālajā vidusskolā. Plānots, ka nākamajā mācību gadā vidusskolā tiks uzņemti 50 audzēkņi.

Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola ar 2021. gada 1. septembri īsteno izglītības programmu “Valsts aizsardzība”, kuras beidzēji iegūst kvalifikāciju – Jaunākais militārais instruktors. Mācību ilgums Profesionālajā vidusskolā ir četri gadi jeb 5724 stundas. Absolvējot Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālo vidusskolu, tiks izsniegts diploms par profesionālo vidējo izglītību, kas nodrošinās iespēju turpināt studijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā vai jebkurā citā augstskolā.

3. Aizsardzības ministrijas personāls

2021. gadā AM bija apstiprinātas 263 amata vietas. Strādājošo skaits 2021. gada 31. decembrī bija 244, no tiem 178 ierēdņi, 51 darbinieks un 15 karavīri.

AM administratīvo vadību 2021. gadā nodrošināja trīs valsts sekretāra vietnieki (politikas jautājumos, nodrošinājuma jautājumos un finanšu jautājumos), 11 departamentu direktori un piecu patstāvīgo nodaļu vadītāji.

2021. gadā reorganizēts Militāri publisko attiecību departaments, izveidojot Sargs.lv redakciju. Tika izveidota arī Aizsardzības resora pārmaiņu vadības un digitalizācijas nodaļa.

Darbu starptautiskajās organizācijās, t.sk. NATO struktūrās, veica 85 AM darbinieki un karavīri, t.sk. deviņi aizsardzības atašeji, divi aizsardzības padomnieki, 10 pārstāvji starptautiskā organizācijā, viens vecākais referents, viens vecākais grāmatvedis, divi vecākie eksperti. Militāro pārstāvju grupas ietvaros militāro dienestu ārvalstīs pildīja 60 NBS karavīri.

2021. gadā AM pieņemti darbā 38 jauni darbinieki, t.sk. ierēdņu amatos iecelti 23 darbinieki un ierotēti divi karavīri.

2021. gadā AM no darba atbrīvots 41 darbinieks, t.sk. 16 – pēc paša vēlēšanās, 16 – pamatojoties uz savstarpēju vienošanos, viens – sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu, divi – pārcelti uz citām iestādēm, seši karavīri rotēti uz NBS.

Aizvadītajā gadā AM strādāja 151 (61,9%) sievietes un 93 (38,1%) vīrieši. 22,1% darbinieku bija vecumā līdz 30 gadiem, 27,5% - vecumā no 31 līdz 40 gadiem, 34,4% - vecumā no 41 līdz 50 gadiem, 12,7% - vecumā no 51 līdz 60 gadiem un 3,3% - vecumā no 60 gadiem.

4,5% AM darbinieku ir vidējā vai vidējā profesionālā izglītība, 95,5% augstākā izglītība.

Aizvadītajā gadā bērnu kopšanas atvaļinājumā atradās 12 darbinieki.

2021. gadā ministrija izsludināja 29 konkursus uz 30 amata vietām, uz kurām kopumā pieteicās 237 pretendenti.

AM darbinieki turpināja uzlabot svešvalodu (angļu un franču) prasmes. AM organizētajos angļu valodas kursus mācījās 26 AM darbinieki, franču valodas kursus – četri AM darbinieki. Septiņi AM darbinieki franču valodu apguva arī Francijas institūta Latvijā organizētajos franču valodasursos Valsts administrācijas skolā.

Ārvalstu mācību kursus apmeklējuši 11 darbinieki tiešsaistes formātā, četri darbinieki apmeklējuši Baltijas Aizsardzības koledžas kursus klātienē.

4. Komunikācija ar sabiedrību

4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

Visa gada garumā AM informēja sabiedrību par aizsardzības nozares sniegto atbalstu Covid-19 izplatības ierobežošanā un krīzes pārvarēšanā, sadarbojoties ar valsts un pašvaldību institūcijām un sniedzot atbalstu sabiedrībai. AM skaidroja aizsardzības nozares veiktos individuālo aizsardzības un dezinfekcijas līdzekļu centralizētos iepirkumus un NBS iesaisti loģistikas atbalsta nodrošināšanā. Sabiedrībai tika skaidrots NBS, tai skaitā Zemessardzes, sniegtais atbalsts vakcinācijas centriem un Rīgas lielākajām slimnīcām pacientu plūsmas kontrolēšanā, Valsts robežsardzei ES kopējās ārējās un iekšējās robežas uzraudzībā, pašvaldību policijām sabiedriskās kārtības uzraudzībā, kā arī Valsts policijai mājāsdes nodrošināšanā. Sabiedrība tika informēta par aizsardzības nozares atbalstu pašvaldībām un sociālās aprūpes centriem, nodrošinot tos gan ar nepieciešamajiem materiāli tehniskajiem līdzekļiem, gan apsardzi un pat medicīniskā personāla iesaisti. Tāpat tika publicēta informācija par NATO un ES dalībvalstu sadarbību, lai pārvarētu Covid-19 pandēmiju.

2021. gadā sabiedrība tika informēta arī par NBS un Zemessardzes dalību Latvijas un starptautiska mēroga militārajās mācībās. Turpinoties NBS spēju attīstības projektiem, arī militārās mācības bija vērstas uz noteiktu spēju, tostarp netiešā uguns atbalsta, pretgaisa aizsardzības un kiberaizsardzības spēju, attīstību, kā arī notika NBS un Zemessardzes mehanizācijas projekta ietvaros. Piedaloties vairāk nekā 120 militārajās mācībās, NBS un Zemessardze stiprināja kaujas spējas un pilnveidoja savietajamību ar sabiedroto valstu bruņotajiem spēkiem. Sabiedrība tika informēta arī par militāro mācību norisi pilsētvidē.

AM arī turpināja informēt un uzrunāt sabiedrību, lai vairotu zināšanas un izpratni par dienestu militārajās struktūrās un aicinātu tām pievienoties. Piemēram,

decembrī tika īstenota sabiedrības informēšanas kampaņa “Esi drošs, esi zemessargs!”. Turpinot palielināt NBS un Zemessardzes skaitlisko sastāvu, 2021. gadā profesionālajam dienestam pievienojās 475 jaunie karavīri, bet Zemessardzei – 639 zemessargi, būtiski stiprinot Latvijas aizsardzības spējas. Tika sasniegta augsta rezerves personāla iesaiste militārajās mācībās – 172 rezerves karavīri un 35 brīvprātīgie militārajai pamatapmācībai.

2021. gadā sabiedrība tika informēta arī par militārās infrastruktūras projektu attīstību visā Latvijā, jo aizvadītajā gadā tika realizēti vairāki nozīmīgi militārās infrastruktūras attīstības un vides attīrīšanas projekti, no kuriem daļu līdzfinansēja Luksemburga. Sabiedrība tika informēta par būtiskākajiem iepirkumiem karavīru un zemessargu individuālā ekipējuma un bruņojuma paplašināšanai.

AM turpināja informēt par aizsardzības nozares sadarbību ar Latvijas uzņēmējiem, zinātniekiem un universitātēm, kas sekmēja gan NBS apgādi, gan ražotspēju un eksporta attīstību. Sabiedrība tika informēta par noslēgto līgumu ar Somiju par vairāk nekā 200 Latvijas apstākļiem piemērotu 6x6 bruņu transportlīdzekļu piegādi no uzņēmuma “Patria” līdz 2029. gadam un vietējo uzņēmumu sadarbību ar Somijas partneriem jauno bruņumašīnu pētniecībā, izstrādē un ražošanā.

AM izplatīja informāciju par izstrādātiem un Saeimas pieņemtiem grozījumiem likumos, lai nodrošinātu valsts un sabiedrības funkcionēšanas nepārtrauktību valsts apdraudējuma gadījumā.

Visa gada garumā ministrija turpināja informēt sabiedrību par rīcību krīzes situācijās un popularizēt bukletu “Kā rīkoties krīzes gadījumā”.

Pērn aizsardzības nozares portālā “Sargs.lv” tika publicēta 2631 informācijas vienība – ziņas, intervijas, viedokļraksti, foto, video u.c. materiāli. Portālā aptverts plašs tēmu spektrs, piemēram, NBS aktualitātes, nozares politika, uzņēmējdarbība, izglītība, ārvalstu ziņas, NATO, tehnika un

ekipējums, vēsture un citas, lasītājiem piedāvājot gan aktuālo informāciju, gan noderīgus ieteikumus, kā arī iekšpolitikas un ārpolitikas notikumu plašāku analīzi.

Portālu “Sargs.lv” gada laikā apmeklēja 247 876 lietotāji, savukārt kopējais apmeklējumu skaits sasniedza 539 152. Visskatītākās portāla sadaļas bija: ziņas, foto un 72 stundu sadaļa, kurā iespējams iegūt praktisku informāciju par to, kā ikvienam sagatavoties dažādām krīzes situācijām, kā arī atrodamas un lejuplādējams buklets “Kā rīkoties krīzes gadījumā”. Portāla *Facebook* lapas @Sargs.lv sekotāju skaits gada beigās sasniedza 3790, kas ir vairāk nekā divas reizes liels sekotāju pieaugums.

Pārskata periodā palielinājās lietotāju skaits visos AM un NBS sociālo mediju kontos. Vislielākais lietotāju skaita pieaugums pārskata periodā bijis NBS *Facebook*, *TikTok* un *Youtube* kontiem.

2021. gada beigās @Latvijas_armija *Facebook* kontam bija 36 507 sekotāji, bet AM kontam – 4529 sekotāji. Plašās auditorijas un daudzveidīgā satura dēļ *Facebook* ir primārā sociālo mediju platforma komunikācijai gan ar iekšējo, gan ārējo auditoriju.

Gada laikā strauji auga NBS *TikTok* konta @latvijas_armija sekotāju skaits - 12 364, kas skaidrojams ar platformas pieaugošo popularitāti.

Instagram konts @latvijas_armija pērn sasniedza 12 725 sekotāju, kas ir par 1116 lietotājiem vairāk nekā 2020. gadā.

NBS *Twitter* kontam @Latvijas_armija 2021. gadā bija 13 283 sekotāji, bet AM kontam – 6585 sekotāji. *Twitter* platforma galvenokārt tiek izmantota, lai ziņotu par nozares aktualitātēm, mācībām, dažādiem pasākumiem u.c. operatīvās informācijas vajadzībām.

2021. gadā Latvijas armijas *Youtube* konta abonentu skaits palielinājās līdz 12 414 lietotājiem, un kanālā augšupielādēti 60 video, sabiedrību informējot par aktualitātēm un nozīmīgiem aizsardzības nozares

pasākumiem. Pārskata periodā videoklipi skatīti 941 600 reizes.

AM turpināja darbu pie bukleta “Kā rīkoties krīzes gadījumā” popularizēšanas, tādējādi veicinot Latvijas iedzīvotāju individuālo gatavību dažādām krīzes situācijām. Reaģējot uz drošības vides izaicinājumiem un veicinot bukleta “Kā rīkoties krīzes situācijā” pieejamību dažādām mērķauditorijām, Aizsardzības ministrija sadarbībā ar Ārlietu ministriju, Kultūras ministriju un latviešu diasporas virsorganizācijām izstrādāja bukleta redakciju ārvalstīs dzīvojošiem tautiešiem “Kā rīkoties krīzes gadījumā, ja dzīvo ārpus Latvijas”. Buklets tika veidots ar mērķi sagatavot vadlīnijas diasporas rīcībai Latvijas valsts hibrīdā un militārā apdraudējuma pārvarēšanai. Bukletā iekļauta informācija par rīcību krīzes situācijās, uzticamiem informācijas kanāliem, par situāciju Latvijā un pasaulē, dezinformācijas riskiem, diasporas rīcību militārā apdraudējuma pārvarēšanai, kā arī noderīga kontaktinformācija ārvalstīs dzīvojošiem tautiešiem, kuri krīzes vai militāra apdraudējuma gadījumā vēlētos atgriezties Latvijā.

Lai veicinātu Latvijas sabiedrības zināšanas par rīcību krīzes situācijās, kā arī sekmētu ieinteresētību par visaptverošu valsts aizsardzību un “72 stundu” konceptu, AM īstenoja informatīvo kampaņu “Mierīgs, jo gatavs”.

Lai pateiktos par atbalstu un ieguldījumu Zemessardzes stiprināšanā, pēc zemessargu anketām un Zemessardzes bataljonu komandieru ieteikumiem tika izvirzīti atbalstošākie Latvijas darba devēji, t.i., uzņēmumi, biedrības, pašvaldības un izglītības iestādes, kas atbalsta savus darbiniekus, kuri no darba brīvajā laikā iesaistās Zemessardzē un sniedz atbalstu Zemessardzei kopumā. Aizsardzības nozare apbalvoja vairāk nekā 90 Latvijas uzņēmumus, pašvaldības, izglītības iestādes un nevalstiskās organizācijas, pasakoties par 2020. gadā sniegto atbalstu Zemessardzei.

AM organizēja Zemessardzes 30. gadadienai

veltītu konkursu “Mans sveiciens Zemessardzei”, kurā iedzīvotāji tika aicināti iesūtīt savus radošos sveicienus Zemessardzei un zemessargiem. AM saņēma 43 radošos darbus – zīmējumus, līmējumus, gleznas, fotogrāfijas, video, dzejoļus un poēmas no visiem Latvijas reģioniem.

Jau trešo gadu AM darbinieki piedalījās Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas fonda rīkotajā labdarības akcijā “Drosmes kaste”, kurā bija sarūpējuši dāvanīgas mazajiem pacientiem. Akcijas mērķis ir radīt bērniem priecīgas emocijas brīdī, kad viņiem ir jāpārdzīvo kāda sāpīga vai nepatīkama procedūra. AM darbinieki organizēja labdarības akciju, lai sarūpētu saldumu paciņas karā cietušo un bojā gājušo Ukrainas karavīru bērniem un tādējādi sagādātu mazu, priecīgu pārsteigumu Ziemassvētkos.

Lai izskatītu dažādu sabiedrisko un nevalstisko organizāciju, fizisko un juridisko personu iesniegumus, kas attiecas uz sabiedrisko attiecību jautājumiem, ir izveidota Sabiedrisko attiecību padome (SAP). 2021. gadā notikušajās SAP sēdēs izskatīti teju 80 jautājumi, kas ietver dažādus sadarbības piedāvājumus, tostarp par aizsardzības nozares pārstāvju un karavīru dalību un atbalstu dažādos pašvaldību, sabiedrisko un nevalstisko organizāciju u.c. juridisku personu rīkotajos publiskajos pasākumos (piem., Zemessardzes orķestra muzikālais noformējums, NBS paraugdemonstrējumi un ekipējuma izstādes, atbalsts pasākumiem ar sportisku ievirzi), ar Latvijas vēsturi un aizsardzības nozari saistītu grāmatu un filmu projekti, projekti par vēstures liecību saglabāšanu visā Latvijas teritorijā u.c. jautājumi.

Ministrija 2021. gadā organizēja piecus seminārus Latvijas izglītības pārvalžu un skolu vadībai par Latvijas drošībai un aizsardzībai aktuāliem jautājumiem. To mērķis bija iepazīstināt un veidot izpratni par aizsardzības nozares aktualitātēm, skaidrot Latvijas aizsardzības prioritātes, kā arī iepazīstināt ar Nacionālo bruņoto spēku attīstību. Semināros piedalījās AM, Zemessardzes brigāžu un Jaunsardzes centra vadība, kas dalībniekus

informēja par aizsardzības nozares iesaisti Covid-19 pandēmijas apkarošanā, starptautisko un reģionālo ģeopolitikas ietekmi uz Latviju, Zemessardzes aizsardzības spējām un sabiedrības iesaisti, kā arī valsts aizsardzības mācības ieviešanu skolās. Viena no semināros aplūkotajām tēmām bija arī skolotāju, vecāku un bērnu informētība par rīcību krīzes situācijās. Ņemot vērā epidemioloģisko situāciju, semināri tika organizēti tiešsaistes formātā. Semināros Kurzemes, Vidzemes, Rīgas, Latgales un Zemgales reģiona pārstāvjiem kopumā piedalījās 160 dalībnieki.

AM jau vairākus gadus pēc kārtas piedalās sarunu festivālā LAMPA. 2021. gadā “Drošajā teltī” tika organizētas vairākas diskusijas par aizsardzības nozarei aktuālu tematiku, tostarp “Kā krīzi nepadarīt par ikdienu”, “Vai dažādība nozīmē sašķeltību?”, “No cik gadiem bērni var šaut?”, “Džentlmeņa MUI un DUI”, “Militārā industrija piedāvā”, “Uzvaras piemineklis – vai tam ir nākotne?”. Tāpat norisinājās arī darbnīca “Reps, roboti un rējieni”.

Sadarbojoties AM, Latvijas Kara muzejam un SIA “Brain Games Publishing”, 2021. gadā iznāca unikāla galda spēle “Latvijas Neatkarības karš 1918 – 1920”, kuras spēlētājiem ir iespēja izzināt Latvijas vēsturi un cīnīties par valsts neatkarību.

2021. gada oktobra sākumā norisinājās Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcijas (CERT.LV) rīkotā tehniskā tiešsaistes konference “Kiberšoks 2021”, kurā starptautiski novērtēti eksperti dalībniekiem sniedza padziļinātu ieskatu plašā ar kiberdrošību saistītu jautājumu klāstā. Konference divas dienas pie ekrāniem pulcēja vairāk nekā 900 skatītājus no 53 pasaules valstīm. Paralēli konferencei norisinājās arī CTF (*Capture the Flag*) sacensības, kurās kiberdrošības izaicinājumiem pretī stājās 31 komanda.

AM un Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija (LIKTA) turpināja sadarbību LIKTA organizētās Latvijas IKT gada balvas “Platīna pele 2021” kategorijas “Labākā kiberdrošības

iniciatīva” ietvaros. Kategorijas mērķis ir veicināt kibernetikas nozīmības pieaugumu IKT jautājumos. LIKTA gadskārtējā konferencē 2021. gada 2. decembrī balvu minētajā kategorijā ieguva un ar AM Goda rakstu tika apbalvota SIA “Fox Consulting” sadarbībā ar “SIA Ozols IR” par informatīvo kampaņu “Neuzķeries! Esi gudrāks par krāpniekiem!”. Ar AM Goda rakstu tika apbalvota SIA “Smart Use”, kas kopā ar “IK “Smart Games” izstrādāja spēles iedzīvotāju izglītošanai par populārākajām krāpniecības shēmām internetā.

2021. gadā AM veica ikgadējo sabiedriskās domas aptauju “Latvijas iedzīvotāju viedoklis par valsts aizsardzības jautājumiem”.

4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Sekmējot valsts aizsardzības stiprināšanu, atbalstu un izpratni par aizsardzības nozares jautājumiem sabiedrībā, AM ilggadējās sadarbības partneres ir vairākas ar nozari saistītas nevalstiskās organizācijas (NVO).

Sadarbībā ar NVO tika veicināta sabiedrības izpratne par valsts aizsardzības, drošības un ārpolitikas jautājumiem. Lai rosinātu aktīvāku nevalstiskā sektora iesaisti aizsardzības nozarē notiekošajos procesos un veicinātu izpratni par aizsardzības jautājumiem sabiedrībā, AM regulāri sadarbojas ar pastāvīgajiem sadarbības partneriem, informējot par aktualitātēm un prioritātēm, kā arī rosinot izvērtēt iespējamus sadarbības projektus.

Pērn AM ar NVO turpināja izvērst sadarbību projektos tādās sadarbības jomās kā militārās vēstures liecību saglabāšana, apbedījumu un piemiņu vietu apsekošana, sakopšana, patriotiskā audzināšana, līdzdalība svētku un piemiņas dienās, vēsturiskās saiknes un liecību saglabāšana, atbalsts skolām, valstīm, diasporai, NBS popularizēšana un attīstības prioritāšu skaidrošana, politikas veidošana un diskusiju veicināšana par Latvijas drošības un aizsardzības politikas jautājumiem.

Nozīmīgu ieguldījumu turpināja sniegt karavīru

veterānu NVO, informējot sabiedrību par valsts militāro vēsturi, aicinot uz atceres pasākumiem, kas godina izcilākos latviešu karavīrus un partizānus un atklāj mūsu armijas vēstures varonīgās lappuses, kā arī apkopojot informāciju par kritušajiem karavīriem, atklājot arvien jaunas nezināmo kritušo atdusas vietas, uzstādot piemiņas zīmes un nododot šo nozīmīgo informāciju jauniešiem.

Ar NVO atbalstu tiek apzinātas un sakoptas karavīru apbedījuma un piemiņas vietas Latvijā, kā arī pasaules karos kritušo latviešu karavīru atdusas vietas Krievijas Federācijā.

5. Aizsardzības ministrijas plāns 2022. gadam

5.1. 2021. gadā uzsāktie pasākumi, kuri tiks turpināti

Turpināsies valsts aizsardzības mācības tālāka ieviešana, lai veicinātu sabiedrības gatavību krīzes situācijām. Pakāpeniski tiks veikta skolu tīkla, kurās pasniedz valsts aizsardzības mācību, paplašināšana, tādējādi nodrošinot, ka 2024. gadā valsts aizsardzības mācība tiks ieviesta kā obligāts mācību priekšmets.

Ilgspējīgas militārās jomas izglītības sistēmas veidošanas ietvaros 2021. gada jūlijā tika atklāta Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola. Tiks turpināts darbs pie skolas tālākas attīstības, īpaši pie skolēnu piesaistes ar mērķi uzņemt 50 skolēnus katru mācību gadu. Turpināsies darbs arī pie mācību plāna un slodzes aktualizēšanas, ņemot vērā gūtās atziņas no skolas pirmā – 2021./2022. – mācību gada.

Turpināsies darbs pie pretgaisa aizsardzības attīstības. Gaisa spēku Mācību centrs ir uzsācis NBS vienību bezpilota lidaparātu operatoru apmācību, kura turpināsies arī 2022. gadā.

Ir iesākta Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes 26. kājnieku bataljona atjaunošana, kas tiks turpināta arī 2022. gadā, nodrošinot gan individuālo, gan kolektīvo ekipējumu zemessargiem, kā arī turpinot reģionālās infrastruktūras attīstību Zemessardzes bataljonos.

2021. gadā tika saņemtas pirmās “Patria” bruņumašīnas, un to piegāde turpināsies arī 2022. gadā. Lai nodrošinātu piegāžu drošību, 6x6 bruņumašīnu ražošanā tika iesaistīta nacionālā industrija, un plānots, ka 2023. gadā bruņumašīnu ražošana tiks uzsākta Latvijā. Līdz 2022. gada beigām plānots panākt vietējās industrijas spēju veikt bruņumašīnu pilnu komplektāciju Latvijā.

Sadarbojoties ar Lietuvu un Igauniju, 2022. gadā tiks

turpināts darbs pie kopējas raķešu artilērijas spējas attīstības.

Turpinot uzsākto sadarbību ar vietējo industriju un veicot dažādus iepirkumus NBS vajadzībām, 2022. gadā tiek plānoti vairāki apjomīgi iepirkumi, piemēram, pārtikai, munīcijai, individuāliem ekipējumiem (formas tērpiem, mugursomām, ikdienas un svētku formas tērpiem u.c.), ģeneratoriem, bezpilota lidaparātu sistēmu piegādei un to uzturēšanai.

5.2. 2022. gada galvenie uzdevumi un pasākumi

Stiprinot visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas izveidi, jāturpina ieviest valsts aizsardzības mācību vidējās izglītības iestādēs. 2021./2022. mācību gadā ir 500 izglītojamo grupas, bet 2022./2023. mācību gadā VAM apgūs 1190 izglītojamo grupas, optimālais skolēnu skaits grupā – 12. Lielāks VAM izglītojamo skaits nozīmē arī lielāku VAM vasaras nometņu skaitu, 2022. gadā plānojot trīs nometnes. Tiks meklēti risinājumi nometņu kapacitātes celšanai, lai tajās būtu iespēja piedalīties pēc iespējas vairāk skolēniem. Vienlaikus tiks panākta vienošanās ar Izglītības un zinātnes ministriju un Valsts izglītības satura centru par principiem, kas tiek iestrādāti izglītības standartā, lai VAM tiktu īstenota kā obligāts priekšmets vispārējā un profesionālā izglītībā, t.sk. tālmācībā.

Lai pārrunātu visaptverošas valsts aizsardzības īstenošanu un sekmētu starpnozaru sadarbību, plānoti vairāki valsts aizsardzības semināri iestāžu, uzņēmumu un nevalstisko organizāciju vadītājiem, politiķiem, akadēmiskās vides pārstāvjiem un žurnālistiem.

2022. gadā tiks turpināts meklēt jaunus risinājumus, lai veicinātu NBS un Zemessardzes personāla piesaisti un palielinātu rekrutēšanas tempu.

2022. gadā militārajam lidlaukam “Lielvārde” plānots pāriet uz 24/7 lidlauka operācijām, kas uzlabos nacionālās vajadzības un uzņemošās valsts

atbalsta funkciju. Rudenī plānots saņemt pirmo *Tarragon* lidmašīnu, bet gada nogalē – pirmo UH-60 “*Black Hawk*” helikopteru. Plānots arī pabeigt Gaisa telpas novērošanas un Pretgaisa aizsardzības koncepcijas un detalizētā ieviešanas plāna izstrādi un turpināt komandvadības centru ieviešanu.

2022. gadā tiks veikta izpēte par NBS operacionālajām prasībām atbilstošāko kaujas mašīnas platformu. Plānots noslēgt kopīgu līgumu ar Igauniju par loģistikas transporta iepirkumu.

Līdz 2029. gadam plānots saņemt vairāk nekā 200 jaunas “*Patria*” bruņumašīnas. Tāpat plānots, ka transporta uzturēšana, remonts un nākotnē arī iespējamā modernizācija tiks veikta Latvijā, kas gan dos pieņemamu ekonomikai, gan nodrošinās piegāžu drošību. 2022. gadā ir plānots piegādāt atlikušos 28 CVR(T) un noslēgt Latvijas – Lielbritānijas līguma par papildu bruņutehnikas CVR(T) iegādi izpildi.

Turpinot Zemessardzes attīstību, zemessargi tiks nodrošināti ar atbilstošu individuālo un kolektīvo ekipējumu, tai skaitā tiks veiktas nepieciešamās iegādes vieglo kājnieku rotu, paaugstinātās gatavības vienību attīstībai katrā bataljonā. Tiks turpināta NBS komandvadības spējas attīstība, kā arī operacionālās un taktiskās izlūkošanas spējas attīstība, veicot NBS vajadzībām nepieciešamā ekipējuma iegādi, t.sk. bezpilotu lidaparātu sistēmas, novērošanas ekipējumu u.c. Tiks turpināta NBS karavīru un karavīru-mediķu specializētā individuālā un kolektīvā apmācība.

NBS Netiešās uguns atbalsta spējas projekta ietvaros 2022. gadā ir paredzēts pabeigt vairāku līgumu par spējas optiskā pozicionēšanas aprīkojuma iegādi īstenošanu. Tiks turpināts darbs pie ieroču platformu remontu un uzturēšanas sistēmas spējas pilnveidošanas. Paredzēts turpināt nepieciešamo atbalsta transporta platformu, sakaru līdzekļu un munīcijas iegādes, kā arī realizēt jau uzsāktos darbus ilgtermiņa spējas attīstības plānošanas dokumentu pilnveidošanā.

Tiks turpināta NBS kaujas inženieru spēju ieviešana

saskaņā ar apstiprināto Kaujas inženieru spēju attīstības projektu. NBS Pretmobilitātes spēju paaugstināšanai tiks uzsākta prettanku mīnu iegāde Latvijas un Igaunijas kopējā iepirkuma ietvarā, mobilitātes paaugstināšanai ir plānots uzsākt smagās inženieru tehnikas iegādi. Sekmējot NATO partneru ātro reaģēšanas vienību gatavību, tiks pilnveidotas improvizēto spridzināšanas ierīču neutralizēšanas apakšvienību spējas.

5.3. 2022. gadā plānotie sadarbības projekti un pētījumi

Tiek īstenota Aizsardzības inovāciju pētījumu programma trīs projektos - kibernetika, robotika un karavīru aprīkojuma sistēmas. Aizsardzības inovāciju zinātnes atbalstam ieguldīti 1,5 milj. eiro. Pētījumu veikšana turpināsies līdz 2023. gadam.

AM turpina grantu projektu konkursu Latvijā reģistrētiem komersantiem inovatīvu militāra vai divējāda pielietojuma produktu izstrādei. 2022. gada grantu konkursa prioritārās tēmas ir bruņojums un specializētie inženiertehniskie risinājumi, aizsardzības līdzekļi no ķīmiskajiem, bioloģiskajiem, radioloģiskajiem un kodolieročiem un materiāliem, kā arī mākslīgais intelekts un simulācijas sistēmas. 2022. gadā izsludinātā grantu konkursa kopējais pieejamais AM līdzfinansējums ir 400 000 eiro, ievērojot de minimis principu. Atbalsta īpatsvars vienam projektam ir 50% no attiecināmajām izmaksām, ko var palielināt līdz 75%, ja projekts paredz pētniecības iestāžu iesaisti vai to pētnieciskā darba rezultātu izmantošanu, veicinot tehnoloģiju pārnesi, kā arī sadarbību ar pētniecības iestādēm.

Turpinās maģistra darbu stipendiju programma. Noslēgti līgumi ar Rīgas Tehnisko universitāti un Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmiju par vienreizējas stipendijas izsniegšanu diviem to augstskolu studentiem. Viena atbalsta finansējuma apmērs ir 5000 eiro.

Tiek plānots ikgadējais sabiedriskās domas pētījums “Latvijas iedzīvotāju viedoklis par valsts aizsardzības jautājumiem”.

5.4. Aizsardzības ministrijas 2022. gada budžets

Programmas kods	Programmas nosaukums	Plānotais budžets (euro)
06.00.00.	Valsts drošības aizsardzība	21 751 570
12.00.00.	Kara muzejs	1 606 011
22.00.00.	Nacionālie bruņotie spēki	601 981 418
28.00.00.	Ģeodēzija un kartogrāfija	7 567 453
30.00.00.	Valsts aizsardzības politikas realizācija	15 379 260
31.00.00.	Militārpersonu pensiju fonds	16 269 120
33.00.00.	Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana	79 551 520
34.00.00.	Jaunsardzes centrs	8 667 756
70.00.00.	Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	596 853
73.00.00.	Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti	596 853
97.00.00.	Nozaru vadība un politikas plānošana	4 977 954
	KOPĀ AM	758 348 915

Biežāk izmantotie saīsinājumi

AM	Aizsardzības ministrija
ASBE	Gaisa vadības un kontroles sistēmas programmatūras bāzētais elements
BALTDEFCOL	<i>Baltic Defence College</i> – Baltijas aizsardzības koledža
CVR(T)	<i>Combat Vehicles Reconnaissance (Tracked)</i> – kaujas izlūkošanas kāpurķēžu bruņutehnika
EAA (EDA)	Eiropas Aizsardzības aģentūra (<i>European Defence Agency</i>)
EDSO	Eiropas Drošības un sadarbības organizācija
eFP	Enhanced Forward Presence – Paplašinātās klātbūtnes
ES	Eiropas Savienība
EUNAVFOR Med	<i>EU military navy operation in the Mediterranean Sea</i> – ES Jūras spēku operācija Vidusjūrā
EUTM Mali	<i>European Training Mission Mali</i> – ES apmācību misija Mali
IKP	iekšzemes kopprodukts
INSPIRE	<i>Infrastructure for Spatial Information in the European Community</i> – telpiskās informācijas infrastruktūra Eiropas Kopienā
JEF	<i>Joint Expeditionary Force</i> – Apvienotie reaģēšanas spēki
JC	Jaunsardzes centrs
JTAC	<i>Joint terminal attack controller</i> – tuvie gaisa atbalsta kontrolieri
LatPos	Latvijas Pozicionēšanas sistēma
LĢIA	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra
LKM	Latvijas Kara muzejs
MIDD	Militārās izlūkošanas un drošības dienests
MK	Ministru kabinets
MP	Militārā policija
MPG	Militāro pārstāvju grupa
MVP	Mācību vadības pavēlniecība
NATO	North Atlantic Treaty Organization – Ziemeļatlantijas līguma organizācija
NBS	Nacionālie bruņotie spēki
NRF	<i>NATO Response Force</i> – NATO Reaģēšanas spēki
NSIP	<i>NATO Security Investment Programme</i> – NATO Drošības investīciju programma
NVO	nevalstiskās organizācijas
SNMCMG-1	Standing NATO Mine Countermeasures Group One – NATO 1. pretmīnu kuģu grupa
ŠB	Štāba bataljons
UVA	uzņemošās valsts atbalsts
VAK	Valsts aizsardzības koncepcija
VALIC	Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs
VAMOIC	Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs
VJTF	<i>Very High Readiness Joint Task Force</i> – Sevišķi ātras reaģēšanas spēki